

EKONOMİK GELİŞMELER

KALKINMA BAKANLIĞI

Mart 2013

İÇİNDEKİLER

I. GSYH, Sanayi Üretimi ve Talep Unsurlarındaki Gelişmeler	1
II. Ödemeler Dengesi.....	7
III. Merkezi Yönetim Bütçesi.....	13
IV. Parasal Büyüklükler ve Mali Piyasalardaki Gelişmeler.....	18
V. Fiyat Gelişmeleri	28
VI. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler.....	30

TABLolar

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları	2
Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler	3
Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler	4
Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi	5
Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı.....	5
Tablo 6: Yurt İçi Talebe İlişkin Göstergeler	6
Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler	7
Tablo 8: Sektörel İhracat	8
Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat	8
Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat	9
Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat.....	10
Tablo 12: Seçilmiş Fasıllara Göre İthalat	10
Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi	11
Tablo 14: Sermaye Hareketleri	12
Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri.....	14
Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri.....	15
Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları.....	16
Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku	17
Tablo 19: Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu.....	18
Tablo 20: Merkez Bankası Analitik Bilançosu	19
Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler	20
Tablo 22: Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler.....	20
Tablo 23: Merkez Bankası Karşılık Oranlarında Gelişmeler (Vade Ayrımı Öncesi)	20
Tablo 24: Merkez Bankası TL Karşılık Oranlarında Gelişmeler (Vade Ayrımı Sonrası)	21
Tablo 25: Merkez Bankası YP Karşılık Oranlarında Gelişmeler (Vade Ayrımı Sonrası)	21
Tablo 26: İMKB 100 Endeksinin Getirisi.....	23
Tablo 27: Bankacılık Sektöründe Kredi ve Mevduatların Gelişimi.....	24
Tablo 28: Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı	24
Tablo 29: TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları.....	25
Tablo 30: Bankacılık Sektörüne İlişkin Seçilmiş Göstergeler.....	25
Tablo 31: Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	27
Tablo 32: Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	28
Tablo 33: 2012 Yılı Eylül Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları.....	29
Tablo 34: 2012 Yılı Eylül Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerinin Gelişimi.....	30

ŞEKİLLER

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri.....	4
Şekil 2: Merkez Bankası Uluslararası Rezervleri	13
Şekil 3: İç Borçlanma Faiz Oranı	18
Şekil 4: TL Zorunlu Karşılıkların YP Olarak Tutulmasına İlişkin Üst Sınır ve Katsayılarıdaki Tarihsel Gelişim	22
Şekil 5: İMKB 100 Endeksi.....	23
Şekil 6: Reel Kur Endeksi	26

EKLER

Başlıca Ekonomik Göstergeler: <http://ekutup.dpt.gov.tr/eg/2012/0501.xls>

Temel Ekonomik Göstergeler: <http://ekutup.dpt.gov.tr/eg/2012/0502.xls>

I. GSYH, SANAYİ ÜRETİMİ VE TALEP UNSURLARINDAKİ GELİŞMELER

1. GSYH ve Sektörel Büyüme Hızları

2012 yılının üçüncü çeyreğinde GSYH, piyasa beklentilerinin altında yüzde 1,6 oranında artış kaydetmiştir. 2012 yılının ilk yarısında ekonomik aktivitede kaydedilen yavaşlama yılın üçüncü çeyreğinde de devam etmiştir. Yılın ilk dokuz ayında büyüme yüzde 2,6 olarak gerçekleşmiştir.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,2 oranında artmıştır.

TÜİK, 2012 ilk çeyrek büyümesini yüzde 3,4, ikinci çeyrek büyümesini ise yüzde 3 olarak revize etmiştir.

Yılın üçüncü çeyreğinde katma değer tarım sektöründe yüzde 2,9 oranında artmış, büyümeye katkısı 0,4 puan olmuştur.

Üçüncü çeyrekte sanayide katma değer artışı yüzde 1,7, büyümeye katkısı 0,4 puan olmuştur. İmalat sanayii katma değerindeki artış ise yüzde 1,3'dür. Üçüncü çeyrekte aylık sanayi üretim endeksindeki ortalama artış ise yüzde 2,7'dir. Aynı dönemde ara mallarında üretim artışı yüzde 2,8 olarak gerçekleşmiş, yatırım mallarında ise üretim ortalama yüzde 3,9 oranında azalmıştır. Aynı dönemde imalat sanayi kapasite kullanım oranı da ortalama olarak yüzde 74,4 olmuş, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,5 puan gerilemiştir.

Yurtiçi talepteki daralma hizmetler sektörüne yansımıştır. Hizmetler sektöründe üçüncü çeyrekte ekonomik aktivitede beklendiği şekilde yavaşlama kaydedilmiştir. Bu gelişmede, özellikle inşaat ve ticaret sektörlerindeki duraksama dikkat çekicidir. Katma değer, ticarete yüzde -0,6 azalma, inşaatta yüzde 0,4, ulaştırma-haberleşmede yüzde 2,3, mali aracı kuruluşlarda yüzde 0,9, gayrimenkul, kiralama ve iş faaliyetlerinde yüzde 5,4 oranında artış kaydetmiştir.¹ Bu beş sektörün üçüncü çeyrekte GSYH artış hızına katkısı toplamda yüzde 0,4 puan olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda katma değer, hizmetler sektöründe 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 1,3 oranında artış kaydetmiş, büyümeye katkısı ise 0,8 puan olmuştur.

2012 yılının Ocak-Eylül döneminde GSYH artış hızı yüzde 2,6 olmuştur. Yılın ilk dokuz ayında katma değer tarımda yüzde 3,3, sanayide yüzde 3,1, hizmetlerde ise yüzde 2,6 oranında artmıştır.

Üçüncü çeyrekte vergi-sübvansiyonlarda artış yüzde 0,7 olarak gerçekleşmiş, büyümeye katkısı yüzde 0,1 puan olmuştur.

¹Üçüncü çeyrek için Sektörlerin GSYH içindeki payları: inşaat yüzde 4, toptan perakende ticaret yüzde 11,6, ulaştırma ve haberleşme yüzde 13,7, konut sahipliği yüzde 9,2, gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri yüzde 3,6.

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2010	2011					2012		
	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.
Tarım	2,4	7,6	6,4	4,8	5,6	5,6	4,8	3,4	2,9
Sanayi	12,8	14,8	8,8	9,0	5,8	9,4	3,5	3,9	1,7
İmalat	13,6	15,1	9,3	9,5	5,3	9,6	3,2	3,8	1,3
Hizmetler	8,6	10,9	9,7	9,7	5,7	8,9	3,5	2,9	1,3
İnşaat	18,3	15,5	13,1	10,3	7,0	11,3	2,7	0,3	0,4
Top.Ticaret	13,6	18,0	13,7	10,6	3,2	11,1	0,6	0,7	-1,2
Ulaştırma	10,6	12,7	12,1	11,4	6,6	10,6	5,2	4,5	2,3
Mali Aracı Kuruluşlar	6,8	10,0	9,2	12,9	6,8	9,6	4,5	3,6	0,9
Konut	1,8	1,9	1,7	1,3	2,3	1,8	1,7	1,7	1,6
Vergi-Sübvansiyon	13,1	17,0	10,8	10,1	4,8	10,4	2,5	1,4	0,7
GSYH	9,2	12,1	9,1	8,4	5,0	8,5	3,4	3,0	1,6

2012 yılının ikinci çeyreğinde GSYH deflatörü yüzde 7,2 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde ortalama olarak TÜFE yüzde 9,42, ÜFE yüzde 7,38 oranında artış kaydetmiştir.

Harcama Yöntemiyle GSYH:

2012 yılının ilk yarısında yurtiçi talepte kaydedilen daralma üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Özel tüketim ve özel sabit sermaye yatırımlarında duraksamanın sürdüğü gözlenmektedir. Üçüncü çeyrekte büyümenin temel kaynağı net ihracat olmuş ve katkısı 3,4 puan olarak kaydedilmiştir.

Toplam tüketim, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 0,1 oranında artmıştır. Özel tüketim yüzde 0,5 oranında azalmıştır. Toplam yurtiçi talep ise söz konusu dönemde yüzde 1,8 oranında azalma göstermiştir.

Üçüncü çeyrekte, GSYH içinde özel tüketimin payı yüzde 66,8, özel yatırımların payı yüzde 14, kamu tüketiminin payı yüzde 13,5, kamu yatırımlarının payı ise yüzde 4'dür.

Üçüncü çeyrekte mal ve hizmet ihracatındaki artış yüzde 11,9 oranında gerçekleşirken ithalat yüzde 2,4 oranında azalmıştır. Böylece net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkısı üçüncü çeyrekte pozitif 3,4 puan olmuştur. 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren net ihracatın büyümeye verdiği pozitif katkı devam etmektedir.

Üçüncü çeyrekte yurtiçi talepte daralma devam etmiştir. Diğer bir gösterge olarak yılın üçüncü çeyreğinde yurtiçi kredi hacmine yıllık olarak bakıldığında gerileme gözlenmektedir. Tüketim mali ithalatında yüzde 8,1, yatırım malı ithalatındaki yüzde 12,7 oranındaki azalma yurtiçi talep ve dış ticaret açığındaki nispi daralmayı göstermektedir. Reel olarak yatırım malı ithalatının yüzde 13,5 oranında azalması ise sabit sermaye yatırımlarındaki azalmaya dikkat çekmektedir.

Özel kesim sabit sermaye yatırımlarında ikinci çeyrekte kaydedilen gerileme, üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde özel sabit sermaye yatırımlarında yüzde 11,1 oranında azalma kaydedilmiştir. Özel kesim makine teçhizat yatırımlarının yüzde 14,7 oranında azaldığı gözlenmektedir. İnşaat yatırımlarında ise yüzde 3,1 oranında azalma söz konusudur.

Aynı dönemde kamu tüketimi yüzde 4,4, kamu sabit sermaye yatırımları ise yüzde 11,2 oranında artış kaydetmiştir.

Stok değişiminin büyümeye katkısı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde negatif 0,1 puan olarak hesaplanmıştır.

Talep yönünden 2012 yılının üçüncü çeyreğinde GSYH'da kaydedilen yüzde 1,6 oranındaki büyümeye katkılar, özel tüketimden negatif 0,4 puan, özel sabit sermaye yatırımından negatif 2,2 puan olmuştur. Büyümeye kamu tüketiminin katkısı 0,4 puan, kamu sabit sermaye yatırımının katkısı ise 0,4 puan olmuştur.

Bu gelişmeler sonucunda toplam nihai yurtiçi talep (stok hariç) yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 1,7 oranında azalmıştır.

Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler (Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2011					2012		
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.
Toplam Tüketim	11,5	8,4	8,1	2,2	7,3	0,6	-0,3	0,1
Kamu	7,0	9,0	10,3	-4,3	4,5	5,5	4,4	4,4
Özel	12,1	8,3	7,8	3,4	7,8	-0,1	-1,0	-0,5
Sabit Sermaye Yatırımı	35,7	29,0	15,0	1,3	18,5	1,4	-7,2	-7,6
Kamu	-0,9	-0,2	0,3	-9,5	-3,3	2,5	-4,0	11,2
Özel	41,9	35,1	18,2	3,9	23,1	1,3	-7,7	-11,1
Stok Değişimi ⁽¹⁾	0,4	0,7	-1,6	-0,3	-0,3	-2,1	-0,7	-0,1
Top. Nihai Yurt İçi Talep	16,6	13,2	9,6	2,0	9,9	0,8	-2,1	-1,7
Toplam Yurt İçi Talep	17,0	13,8	7,6	1,8	9,6	-1,2	-2,7	-1,8
Net Mal ve Hiz.	-5,6	-5,1	0,5	3,2	-1,5	4,7	5,9	3,4
Mal ve Hizmet İhracatı	8,7	0,5	10,2	6,6	6,4	12,3	20,9	11,9
Mal ve Hizmet İthalatı	28,0	18,9	6,8	-5,1	10,9	-6,1	-3,7	-2,4
GSYH	12,1	9,1	8,4	5,0	8,5	3,4	3,0	1,6

(1) Büyümeye katkı.

3. İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

2012 yılının dördüncü çeyreğinde, 2011 yılının aynı dönemine göre işgücündeki artış 1.225 bin kişi olurken, aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 2011 yılının son çeyreğine göre 1.024 bin kişi artarak 25 milyon 291 bin kişiye ulaşmıştır. Buna göre işsiz sayısı 201 bin kişi artmıştır. 2012 yılının dördüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre, tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinde sırasıyla, 37 bin kişi, 114 bin kişi ve 873 bin kişi istihdam artışı gözlenmiştir. Tarım dışı istihdam ise söz konusu dönemde önceki yıla göre 987 bin kişi artmıştır. Türkiye genelindeki işsizlik oranı 2012 yılının son çeyreğinde, 2011 yılının aynı dönemine göre 0.3 puan artarak yüzde 9,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Türkiye'de tarım dışı işsizlik oranı geçen yıla göre 0.3 puan

artarak yüzde 11,7; genç nüfusta işsizlik oranı ise geçen yıla göre 1.8 puan artarak yüzde 18,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

	2009	2010	2011					2012			
	Yıllık	Yıllık	I	II	III	IV	Yıllık	I	II	III	IV
Çalışma Çağındaki Nüfus	51.686	52.541	53.152	53.439	53.734	54.027	53.593	54.365	54.599	54.841	55.083
İşgücüne Katılma Oranı (%)	47,9	48,8	48,5	50,5	51,0	49,4	49,9	47,9	50,5	50,7	50,7
İşgücü	24.748	25.641	25.766	26.995	27.406	26.696	26.725	26.058	27.554	27.812	27.921
İstihdam	21.277	22.594	22.802	24.445	24.884	24.267	24.110	23.338	25.282	25.367	25.291
İşsiz	3.471	3.046	2.964	2.550	2.521	2.429	2.615	2.721	2.272	2.445	2.630
İşsizlik Oranı (%)	14,0	11,9	11,5	9,4	9,2	9,1	9,8	10,4	8,2	8,8	9,4
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	17,4	14,8	14,2	12,0	11,9	11,4	12,4	12,7	10,4	11,3	11,7
Genç Nüfusta İşsizlik Oranı	25,3	21,7	20,6	17,5	18,6	17,0	18,4	18,3	15,9	17,2	18,8
İstihdamın Sektörel Dağılımı											
Tarım	5.240	5.683	5.573	6.273	6.704	5.990	6.143	5.427	6.363	6.564	6.027
Sanayi	4.079	4.496	4.652	4.777	4.682	4.700	4.704	4.684	4.760	4.745	4.814
Hizmetler (*)	11.958	12.415	12.577	13.395	13.498	13.577	13.263	13.227	14.159	14.058	14.450

Kaynak: TÜİK

(*) İnşaat dahildir.

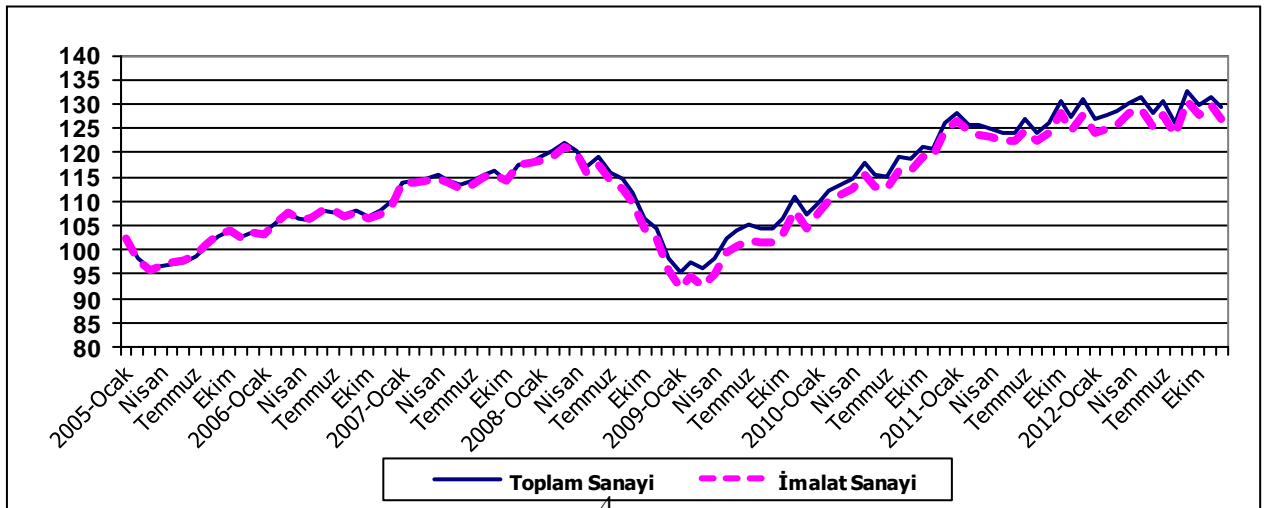
4. Üretim ve Talebe İlişkin Son Gelişmeler

a. Aylık Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranları

Aylık verilere göre sanayi üretimi, 2012 yılının Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 3,8 oranında gerilemiştir. 2012 yılının tamamında ise sanayi üretimi yüzde 2,3 oranında artış göstermiştir. Mevsimsel düzeltilmiş sanayi üretim endeksinde ise Aralık ayında Kasım ayına göre yüzde 1,5 oranında azalış gerçekleşmiştir.

2012 yılı Aralık ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, imalat sanayi, madencilik ve enerji sektörleri üretimleri sırasıyla yüzde 3,6, yüzde 10,4 ve yüzde 2,9 oranlarında azalmıştır.

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri (2005=100)

Kaynak: TÜİK

Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi

	Yıllık			2012						
	2010	2011	2012	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Sanayi	13,1	8,9	2,3	3,0	3,4	-1,8	6,2	-5,7	11,3	-3,8
Madencilik	2,1	3,0	1,8	9,4	-1,6	0,4	11,1	-3,9	7,5	-10,4
İmalat	14,4	9,2	2,0	1,8	2,9	-2,9	6,3	-5,9	13,3	-3,6
Gıda Ürünleri	7,3	6,3	1,9	-6,7	2,0	-1,7	8,2	-6,4	7,5	-1,4
Tekstil	12,7	0,0	4,4	5,9	10,6	0,7	8,6	-7,8	17,9	0,7
Giyim	8,2	-0,6	1,5	-4,3	2,2	-1,6	9,1	0,2	19,7	12,5
Petrol Ürünleri	6,3	6,8	0,4	-2,3	-7,7	0,5	15,5	23,8	19,9	8,2
Kimya	15,9	5,6	0,1	12,2	5,1	-1,9	1,5	-6,9	9,0	-9,0
Toprak Ürünleri	14,7	6,8	-2,5	-0,3	-2,4	-10,1	2,9	-7,1	15,3	-1,8
Ana Metal	10,4	6,8	7,5	9,5	6,9	10,8	6,7	0,1	20,1	-1,9
Fabr. Metal Ürünleri	19,7	15,1	6,2	7,2	2,9	-6,6	1,7	-5,8	21,4	3,0
B.y.s. Makine- Teçhizat	32,6	22,1	2,8	4,2	-3,3	-16,9	-0,7	-4,6	10,2	-10,2
Taşıt Araçları	33,3	16,0	-5,5	-9,0	-7,9	-22,4	0,6	-9,3	10,5	-9,1
Enerji	8,3	8,6	4,7	10,6	8,2	4,5	3,9	-5,1	-2,0	-2,9

Kaynak: TÜİK

2012 yılı Aralık ayı toplam imalat sanayi kapasite kullanım oranı, 2011 yılının aynı ayına göre 1.9 puan azalarak yüzde 73,6 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre ise kapasite kullanım oranı Aralık ayında 0.4 puan azalmıştır.

Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı

(Yüzde)

	Yıllık			2012							
	2010	2011	2012	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
İmalat Sanayi	72,6	75,4	74,2	74,7	74,6	74,8	74,3	74,0	74,9	74,0	73,6
Gıda Ürünleri	70,3	70,2	71,7	69,1	71,2	71,3	71,5	71,2	75,3	75,9	73,6
Tekstil Ürünleri	77,3	76,6	78,0	79,0	79,2	79,7	78,5	77,8	79,1	78,9	79,0
Giyim	75,3	76,4	77,8	78,6	77,9	79,2	77,3	78,1	78,0	77,5	78,0
Basım Yayım	75,8	71,8	69,2	68,8	72,0	72,6	70,6	70,9	68,4	70,6	69,9
Petrol Ürünleri	65,8	75,3	76,6	72,8	71,2	80,3	79,7	85,8	81,5	85,8	76,5
Kimya	80,4	82,6	80,5	81,7	79,7	80,1	82,8	78,3	78,7	78,6	76,8
Metal Olmayan Diğer Mineral	75,2	78,7	76,3	77,8	78,2	79,9	79,3	77,7	77,3	76,8	75,5
Ana Metal	76,8	77,9	77,6	79,0	77,0	77,0	75,6	77,1	76,8	75,7	79,3
B.y.s. Makine ve Teçhizat	68,8	75,0	75,1	77,5	76,1	75,5	75,4	73,9	74,6	71,6	73,0
Motorlu Taşıtlar	69,8	76,4	70,7	72,7	71,0	70,0	70,9	67,2	71,3	69,7	70,4

Kaynak: TCMB

a. Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

2012 yılının Aralık ayında; beyaz eşya üretimi, yurtiçi satışı, ihracatı ve ithalatı bir önceki yılın aynı ayına göre, sırasıyla, yüzde 1,9, yüzde 2,7, yüzde 7,5 ve yüzde 26,8 oranlarında artmıştır.

Otomobil üretimi; 2012 yılının Aralık ayında yüzde 12,5 oranında azalırken, otomobil ihracatı yüzde 0,4 oranında artmıştır.

Tablo 6: Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergeler

	Yıllık			2012				
	2010	2011	2012	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Beyaz Eşya Yurtiçi Satışları*	9,9	19,3	-0,2	1,6	6,0	-3,4	0,4	2,7
Toplam Otomobil Üretimi	18,1	6,0	-13,9	-23,7	-5,5	-14,9	1,5	-12,5
Toplam Otomobil Satışları	37,8	16,4	-6,3	6,1	23,8	-8,6	16,3	-9,0
İthal Otomobil Satışları	45,4	16,9	-1,0	20,3	31,4	-7,6	25,0	-3,5

* Buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve fırından oluşan beyaz eşya kapsamına; 2010 yılı Ocak ayından itibaren derin dondurucu ve kurutma makinesi eklenmiştir.

2012 yılının Aralık ayında; otomobil satışları ve ithal otomobil satışları sırasıyla yüzde 9,0 ve yüzde 3,5 oranlarında azalmıştır.

II. ÖDEMELER DENGESİ

1. Cari işlemler Dengesi

2012 yılında ödemeler dengesinde gösterildiği şekliyle, dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 26,4 oranında azalarak 65,6 milyar dolar olmuştur. Aynı dönemde, net hizmet gelirleri yüzde 9 oranında artarak 42,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, gelir dengesindeki açık 50,3 milyar olmuştur. 2012 yılında cari açık, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 36,7 oranında azalarak 48,9 milyar dolar olmuştur.

Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler

(Milyon Dolar)

	İhracat		Yüzde Değişme		İthalat		Yüzde Değişme		Dış Ticaret Dengesi	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Ocak	9.551	10.349	22,0	8,4	16.905	17.465	44,6	3,3	-6.041	-5.884
Şubat	10.059	11.749	21,7	16,8	17.520	17.787	48,7	1,5	-6.195	-4.778
Mart	11.811	13.210	19,5	11,8	21.643	20.677	44,1	-4,5	-8.303	-6.114
Nisan	11.873	12.632	26,4	6,4	20.953	19.273	40,2	-8,0	-7.848	-5.251
Mayıs	10.943	13.133	11,7	20,0	21.107	21.750	43,3	3,0	-8.912	-6.975
Haziran	11.350	13.234	18,9	16,6	21.605	20.438	41,8	-5,4	-9.187	-5.766
Temmuz	11.860	12.833	24,0	8,2	21.061	20.835	31,0	-1,1	-7.975	-6.404
Ağustos	11.245	12.834	31,9	14,1	19.679	18.828	27,5	-4,3	-6.909	-4.500
Eylül	10.751	12.960	20,7	20,6	21.204	19.924	35,5	-6,0	-8.409	-5.415
Ekim	11.907	13.205	8,6	10,9	19.919	18.786	15,2	-5,7	-6.392	-3.822
Kasım	11.079	13.776	18,1	24,4	18.649	20.949	8,8	12,3	-6.239	-5.290
Aralık	12.477	12.646	5,5	1,4	20.594	19.825	0,2	-3,7	-6.729	-5.403
Toplam	134.907	152.561	18,5	13,1	240.842	236.537	29,8	-1,8	-105.635	-65.602

Kaynak: TÜİK

2012 yılında ihracat yüzde 13,1 oranında artarak 152,5 milyar dolar, ithalat yüzde 1,8 oranında azalarak 236,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde, 2011 yılında yüzde 56 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2012 yılında yüzde 64,5 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında, imalat sanayii ürünleri ihracatı yüzde 13,8, madencilik ürünleri ihracatı yüzde 12,7 ve tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı yüzde 0,5 oranında artmıştır. Söz konusu artışa en fazla katkısı yüzde 74 artışla kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller; taklit mücevherci eşyası; metal paralar ihracatı yapmıştır.

Ülke grupları itibarıyla ihracata bakıldığında; 2012 yılında AB ülkelerine yapılan ihracat yüzde 5 oranında azalırken, AB dışı ülke grubuna yapılan ihracat ise yüzde 30 oranında artmıştır. 2012 yılında OECD ülkelerinin toplam ihracat içindeki payı yüzde 43,5 oranında gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ilk 20 ülke içinde ihracat artışının en fazla olduğu ülkeler ise sırasıyla İran, Birleşik Arap Emirlikleri ve Irak olmuştur.

Tablo 8: Sektörel İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme
	2011	2012	
Toplam	134.907	152.561	13,1
Tarım ve Ormancılık	5.167	5.192	0,5
Madencilik	2.805	3.162	12,7
İmalat	125.963	143.290	13,8
<i>Diğer Sektörler Toplamı</i>	786	727	-7,5
Seçilmiş Fasıllara Göre İhracat			
Kara taşıtları	13.813	15.803	14,4
İnci kıymetli taş ve mamülleri	3.747	3.739	-0,2
Demir ve çelik	8.740	11.225	28,4
Kazan-makine-mek.cihaz	9.413	11.561	22,8
Elektrikli makina. cihazlar	7.530	8.874	17,8
Örme giyim eşyası	7.731	8.386	8,5
Mineral yakıt. mineral yağlar	4.469	6.539	46,3
Demir veya çelikten eşya	4.850	5.748	18,5
Örülmemiş giyim eşyası	4.636	5.124	10,5
Plastik ve mamulleri	3.717	4.580	23,2
Yenilen meyveler	3.491	3.909	12,0
<i>Diğer Fasıllar Toplamı</i>	41.745	49.418	18,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme
	2011	2012	
AB Ülkeleri	62.347	59.241	-5
Türkiye Serbest Bölgeleri	2.545	2.295	-9,8
Diğer Ülkeler	70.015	91.025	30,0
Ülke Grupları			
OECD Ülkeleri	67.114	66.346	- 1,14
EFTA Ülkeleri	1.887	2.601	37,84
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	17.768	18.799	5,80
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	9.292	16.569	78,32
Bağımsız Devletler Topluluğu	13.377	15.083	12,76
Türk Cumhuriyetleri	5.040	5.845	15,98
İslam Konferansı Teşkilatı	37.325	55.149	48,02
Toplam	134.907	152.561	13,09

Kaynak: TÜİK

İhracatçı Birliklerinin (TİM) kayıtlarına göre 2013 yılının Ocak ayında ihracat yüzde 5,6 artarak 21,512 milyar dolar olmuştur.

Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme
	2011	2012	
TOPLAM	129.386	133.912	3,5
Otomotiv Endüstrisi	20.121	19.063	-5,3
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	15.765	17.542	11,3
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	15.298	15.564	1,7
Çelik	16.150	16.088	-0,4
Elektrik - Elektronik Mak. Bilişim	11.182	11.812	5,6
Tekstil ve Hammaddeleri	7.945	7.850	-1,2
Demir ve Demir Dışı Metaller	6.283	6.367	1,3
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mam.	5.457	5.888	7,9
Makine ve Aksamları	4.899	5.328	8,7
Madencilik Ürünleri	1.461	2.083	42,5
İklimlendirme Sanayii	3.863	4.182	8,2
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	3.390	3.866	14,0
Çimento Cam Seramik ve Toprak	3.161	3.102	-1,9
Fındık ve Mamulleri	2.336	2.185	-6,5
<i>Diğer Sektörler Toplamı</i>	<i>12.074</i>	<i>12.993</i>	<i>7,6</i>

Kaynak: TİM

2012 yılında ithalat yüzde 1,8 oranında azalarak 236,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, ara malı ithalatı yüzde 1 oranında artarken, sermaye malları ithalatı yüzde 9, tüketim malları ithalatı ise yüzde 10 oranında azalmıştır. İthal enerji fiyatlarındaki artışın da etkisiyle enerji ithalatı yüzde 11,1 oranında artmıştır. Aynı dönemde ithalatta en büyük paya sahip ürünler mineral yakıtlar ve yağlar, makina-teçhizat, kıymetli madenler ve taşlar, demir-çelik ve kara taşıtları olmuştur.

Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme
	2011	2012	
Toplam İthalat	240.842	236.537	-1,79
Yatırım Malları	37.271	33.924	-8,98
Ara malları	173.140	174.923	1,03
Tüketim Malları	29.692	26.700	-10,08
Diğer	739	990	33,96
Enerji İthalatı (27. Fasil)	54.113	60.117	11,10
Enerji Dışı İthalat	187.497	177.327	-5,42

Kaynak: TÜİK

Tablo 12: Seçilmiş Fasillara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme
	2011	2012	
Toplam İthalat	240.833	236 537	-1,78
-Mineral yakıt. yağlar	54.113	60.114	11,09
-Kazan. makine. mek. cihaz	27.107	26.315	-2,92
-Demir ve çelik	20.424	19.641	-3,84
-Elek. Makine ve cihazlar	17.184	14.514	-15,54
-Kara taşıtları	16.836	16.280	- 3,30
-Plastik ve mamulleri	12.578	12.505	-0,58
-İnci, kıymetli taş ve mam.	7.022	8.530	21,47
-Organik kimyasal ürünler	5.504	5.065	-7,99
-Optik alet ve cihazlar	4.697	3.996	-14,94
-Hava taşıtları,uzay araçları	4.119	3.876	-5,89
-Eczacılık ürünleri	4.116	4.055	-1,48
<i>-Diğer Fasıllar Toplamı</i>	<i>67.131</i>	<i>61.647</i>	<i>-8,17</i>

Kaynak: TÜİK

a. Hizmetler Dengesi

2011 yılında 18 milyar dolar olarak gerçekleşen net turizm gelirleri, 2012 yılında yüzde 7,5 oranında artarak 19,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2012 yılında hizmetler başlığının diğer önemli bir kalemi olan taşımacılık kaleminde, yüzde 114,1 oranında artışla 4,8 milyar dolar tutarında net gelir elde edilmiştir. İnşaat hizmetlerinden elde edilen döviz geliri ise bir önceki yıla göre yüzde 19,5 oranında artarak 1 milyar dolar olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda, 2011 yılında toplam 18 milyar dolar fazla veren hizmetler dengesi kalemi, 2012 yılında yüzde 21,9 oranında artış göstererek 21,9 milyar dolar fazla vermiştir.

b. Gelir Dengesi

2011 yılında 7,8 milyar dolar olarak kaydedilen gelir dengesindeki net çıkış 2012 yılında 6,6 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2012 yılında yatırım geliri başlığı altında yer alan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar kaleminde görülen net çıkışlar sırasıyla 2.096, 629 ve 3.654 milyon dolar olmuştur. Diğer yatırımların alt bileşenlerinden olan faiz giderleri ise aynı dönemde yüzde 10,9 oranında artarak 5,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

c. Cari Transferler

2011 yılında 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşen cari transferler, 2012 yılında 1,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari transfer hesabı altında yer alan işçi gelirleri ise 2012 yılında yüzde 6,7 oranında azalarak 975 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi

(Milyon Dolar)

	Yıllık	
	2011	2012
I. Dış Ticaret Dengesi	-89.092	-65.602
1.İhracat f.o.b.	134.906	163.316
2.İthalat c.i.f.	-240.841	-228.918
3.Diğer	16.843	18.374
II. Hizmetler Dengesi (Net)	17.996	21.932
1.Taşımacılık	2.230	4.775
2.Turizm	18.044	19.389
3.İnşaat Hizmetleri	838	1.001
4.Sigorta Hizmetleri	-407	-374
5.Finansal Hizmetler	-690	-645
6.Diğer Ticari Hizmetler	-1.428	-1.521
7.Resmi Hizmetler	-1.049	-965
8.Diğer Hizmetler	458	272
III. Gelir Dengesi	-7.779	-6.594
1. Ücret Ödemeleri	-163	-215
2. Yatırım Geliri	-7.616	-6.379
Doğrudan Yatırımlar	-2.775	-2.096
Portföy Yatırımları	-899	-629
Diğer Yatırımlar	-3.942	-3.654
Faiz Geliri	1.207	2.054
Faiz Gideri	-5.149	-5.708
Uzun Vade	-4.497	-4.532
Kısa Vade	-652	-1.176
IV. Cari Transferler	1.734	1.397
Cari İşlemler Dengesi	-77.141	-48.867

Kaynak: TCMB

2. Sermaye Hareketleri Dengesi ve Uluslararası Rezervler

2011 yılını 65,7 milyar dolar tutarında net girişle kapatan sermaye ve finans hesabına bakıldığında; 2012 yılında doğrudan, portföy ve diğer yatırımlar şeklinde olmak üzere 44,8 milyar dolar tutarında net sermaye girişinin gerçekleştiği görülmektedir. Yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içinde yaptıkları net doğrudan yatırımlar bir önceki yıla göre yüzde 22,8 oranında azalarak 12,4 milyar dolar olmuştur. Doğrudan yatırımlar altında yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin net gayrimenkul alımları ise aynı dönemde 2.636 milyon dolara ulaşmıştır. Söz konusu dönemde yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları net doğrudan yatırımlar yüzde 65,7 oranında artarak 4,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucunda doğrudan yatırımlarda gerçekleşen net sermaye girişi yüzde 38,4 oranında azalarak 8,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu rakam 2011 yılında 13,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2011 yılında 22 milyar dolar olan portföy yatırımlarından net sermaye girişi, 2012 yılında yüzde 85,5 oranında artarak 40,8 milyar dolara ulaşmıştır. 2012 yılında, yurtdışında yerleşik kişiler borçlanma senedi piyasasında 21 milyar dolar tutarında DİBS alımı, 1,2 milyar dolar tutarında özel sektöre ait iç borçlanma senedi alımı gerçekleştirirken, Hazine Müsteşarlığı ve özel sektör tarafından ihraç edilen yurt dışı tahvillerin net büyüklüğü sırasıyla 2,1 milyar dolar ve 6,4 milyar dolar olmuştur.

Tablo 14: Sermaye Hareketleri

(Milyon Dolar)

	Yıllık	
	2011	2012
Sermaye ve Finans Hesapları	65.725	44.845
1. Doğrudan Yatırımlar	13.569	8.301
Yurtdışında	-2.466	-4.086
Yurtiçinde	16.035	12.387
2. Portföy Yatırımları	21.986	40.773
Varlıklar	2.688	2.641
Yükümlülükler	19.298	38.132
-Hisse Senetleri	-986	6.274
-Borç Senetleri	20.284	31.858
3. Diğer Yatırımlar	28.387	16.628
Varlıklar	11.310	-1.152
Yükümlülükler	17.077	17.780
-Ticari Krediler	1.967	1.017
-Krediler	18.963	8.495
-Genel Hükümet	-781	-2.145
-Bankalar	12.447	4.267
-Diğer Sektörler	7.297	6.373
-Mevduatlar	-4.359	7.783
-Diğer Yükümlülükler	506	485
4. Rezerv Varlıklar	1.813	-20.814
Net Hata Noksan	11.416	4.022

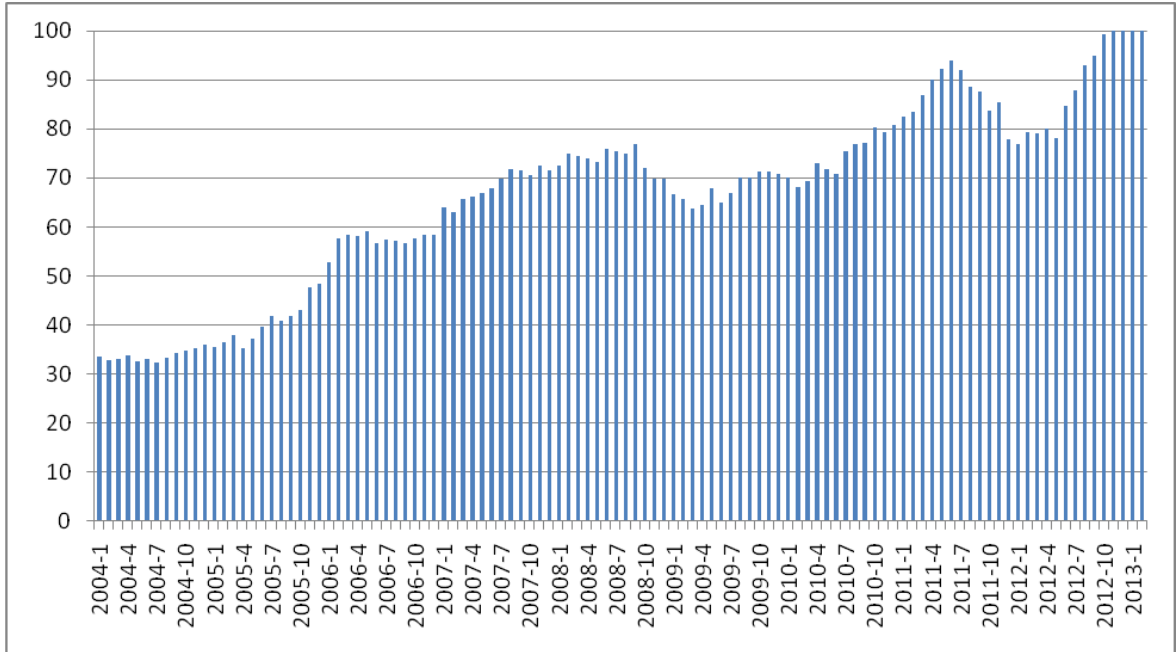
Kaynak: TCMB

Diğer yatırımlar kaleminde, 2011 yılında 28,4 milyar dolar, 2012 yılında ise 16,6 milyar dolar net giriş gerçekleşmiştir. 2012 yılında, genel hükümet 2,1 milyar dolar net kredi ödeyicisi olurken bankalar ve diğer sektörler 4,3 ve 6,4 milyar dolar net kredi kullanımında bulunmuştur. IMF'ye olan genel hükümet borcu 2013 yılı içerisinde bitmesi beklenmektedir.

2011 yılında resmi rezervler 1,8 milyar dolar azalırken 2012 yılında 20,8 milyar dolar artmıştır. Ayrıca, 2012 yılında net hata ve noksan kalemi 4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılı sonunda 80,7 milyar dolar seviyesinde bulunan Merkez Bankası brüt rezervleri geçici verilere göre 2011 yılı sonunda 78,5 milyar dolara gerilemiş ve 2012 yılında 99,9 milyar dolara ulaşmıştır. 2012 yılında altın rezervinin hem miktar hem de fiyat olarak artması, toplam rezervlerin 100 milyar dolar sınırına gelmesinde önemli etkide bulunmuştur.

Şekil 2: Merkez Bankası Uluslararası Rezervleri (Milyon Dolar)

Kaynak: TCMB

III. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ

2012 yılında merkezi yönetim bütçe gelirleri 331,7 milyar TL, harcamaları ise 360,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılı bütçe gerçekleştirmelerine göre, gelirler yüzde 11,7, harcamalar ise yüzde 14,6 oranında artış göstermiş, böylece 2011 yılında 17,8 milyar TL açık veren merkezi yönetim bütçesi 2012 yılında 28,8 milyar TL açık vermiştir. Bu dönemde, faiz dışı fazla ise 19,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılında ekonomik aktivitelerde beklenen ılımlı yavaşlamayla beraber merkezi yönetim bütçesi vergi gelirleri 2011 yılına göre sınırlı bir artış göstermesine rağmen, 22.09.2012 tarihli ve 28419 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren vergi ve harçlara yönelik düzenlemelerinin de etkisiyle, başlangıç bütçe vergi gelirleri tahmininin 1,1 milyar TL üzerine çıkarak 278,8 milyar TL olmuştur. 2011 yılına göre personel giderleri ve cari transferlerde yaşanan

artışların etkisiyle merkezi yönetim bütçesi faiz dışı harcamalarının artması, buna ilave olarak faiz ödemelerindeki yüzde 14,6 oranında artış sonucunda, toplam bütçe harcamalarında yüzde 14,6 oranında bir yükseliş meydana gelmiştir. Böylelikle, bütçe başlangıç ödeneğine göre merkezi yönetim bütçesi harcamalarının gerçekleşme oranı yüzde 102,7 olmuştur.

Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri

Milyon TL	Ocak-Aralık		Değişim (%)	2012 Bütçe Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2011	2012			
Gelirler	296.824	331.700	11,7	329.845	100,6
Genel Bütçe Gelirleri	286.554	320.277	11,8	321.726	99,5
Vergi Gelirleri	253.809	278.751	9,8	277.677	100,4
Vergi Dışı Gelirler	28.803	36.564	26,9	31.138	117,4
Sermaye Gelirleri	2.530	2.049	-19,0	11.458	17,9
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.068	1.577	47,6	1.183	133,3
Alacaklardan Tahsilat	344	1.336	288,0	269	495,8
Özel Bütçe Gelirleri	8.174	9.085	11,1	6.091	149,2
Düzenleyici ve Denet. Kurullar	2.095	2.338	11,6	2.028	115,3
Harcamalar	314.607	360.491	14,6	350.948	102,7
Faiz Dışı Harcamalar	272.375	312.075	14,6	300.698	103,8
Personel Giderleri	72.914	86.455	18,6	81.692	105,8
Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi	12.850	14.725	14,6	14.279	103,1
Mal ve Hizmet Alımları	32.797	32.504	-0,9	28.859	112,6
Cari Transferler	110.499	129.266	17,0	130.220	99,3
Sermaye Giderleri	30.905	34.185	10,6	27.914	122,5
Sermaye Transferleri	6.739	5.970	-11,4	4.243	140,7
Borç Verme	5.671	8.970	58,2	8.625	104,0
Yedek Ödenek	0	0	0,0	4.867	0,0
Faiz Harcamaları	42.232	48.416	14,6	50.250	96,4
Bütçe Dengesi	-17.783	-28.791	61,9	-21.104	136,4
Faiz Dışı Denge	24.448	19.625	-19,7	29.146	67,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2012 yılında, genel bütçe gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 11,8 oranında artarak 320,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Genel bütçe gelirleri içerisinde, 2011 yılına göre vergi gelirleri yüzde 9,8 oranında artarak 278,8 milyar TL olurken, vergi dışı gelirler TCMB'nin bütçeye 5,7 milyar TL'lik temettü aktarımının da etkisiyle yüzde 26,9 oranında artmış ve 36,6 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Özel bütçeli ve Düzenleyici ve Denetleyici Kurullardan elde edilen gelirler ise 2011 yılına göre sırasıyla yüzde 11,1 ve yüzde 11,6 oranında artış göstermiştir.

2012 yılında gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergilerden, gelir vergisi tahsilâtı bir önceki yıla göre istihdam ve ücretlerdeki artışlara paralel olarak yüzde 15,7 oranında artarak 56,5 milyar TL olmuştur. Kurumlar vergisi ise, yüzde 7,5 oranında artarak 29 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergiler, 2011 yılına göre yüzde 12,8 oranında artarak 85,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yapılan motorlu taşıtlar vergisi tahsilâtı ise yüzde 11,9 oranında artarak 6,7 milyar TL düzeyinde olmuştur.

Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri

Milyon TL	Ocak-Aralık		Değişim (%)	2012 Bütçe Hedefi	Gerç. Oranı (%)
	2011	2012			
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	296.824	331.700	11,7	329.845	100,6
Genel Bütçe Gelirleri	286.554	320.277	11,8	321.726	99,5
Vergi Gelirleri	253.809	278.751	9,8	277.677	100,4
Gelir, Kar ve Ser. Kaz. Üz. Al. Ver.	75.800	85.511	12,8	80.955	105,6
Gelir Vergisi	48.807	56.493	15,7	53.804	105,0
Kurumlar Vergisi	26.993	29.017	7,5	27.151	106,9
Mülkiyet Üzerinden Al. Ver.	6.257	7.009	12,0	6.982	100,4
Motorlu Taşıtlar Vergisi	6.004	6.716	11,9	6.693	100,4
Ver. Ve İnt. Vergisi	253	293	15,7	289	101,4
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Ver.	103.381	113.836	10,1	114.150	99,7
Dahilde Alınan KDV	29.957	31.572	5,4	33.602	94,0
ÖTV	64.189	71.706	11,7	70.590	101,6
Petrol ÖTV	33.573	35.935	7,0	36.484	98,5
Motorlu Taşıt ÖTV	8.568	8.409	-1,9	7.361	114,2
Tütün ÖTV	15.850	19.976	26,0	19.218	103,9
Alkollü İçkiler ÖTV	3.856	4.643	20,4	4.502	103,1
Dayanıklı Tük. Malları ÖTV	2.058	2.467	19,9	2.765	89,2
BSMV	4.288	5.471	27,6	4.545	120,4
Özel İletişim Vergisi	4.419	4.473	1,2	4.848	92,3
Şans Oyunları Vergisi	528	615	16,6	564	109,1
Uluslararası Tic. ve Mua. Alınan Ver.	53.452	55.310	3,5	58.922	93,9
İthalde Alınan KDV	48.685	50.000	2,7	53.944	92,7
Diğer	4.767	5.310	11,4	4.979	106,7
Diğer Vergiler	112	78	-29,6	94	83,4
Harçlar	8.344	9.646	15,6	9.277	104,0
Damga Vergisi	6.464	7.360	13,9	7.297	100,9
Vergi Dışı Gelirler	28.803	36.564	26,9	31.138	117,4
Sermaye Gelirleri	2.530	2.049	-19,0	11.458	17,9
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.068	1.577	47,6	1.183	133,3
Alacaklardan Tahsilât	344	1.336	288,0	269	495,8
Özel Bütçe Gelirleri	8.174	9.085	11,1	6.091	149,2
Düz. ve Denet. Kurumların Gelirleri	2.095	2.338	11,6	2.028	115,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri tahsilâtı, 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 10,1 oranında artarak 113,8 milyar TL olmuştur. BSMV tahsilâtının kredi stokundaki artış neticesinde 2011 yılına göre yüzde 27,6 oranında artmasına karşın, dâhilde alınan KDV tahsilâtındaki artış ekonomik aktivitelerde beklenen yavaşlamayla birlikte yüzde 5,4 ile sınırlı bir oranda olmuştur. Bununla beraber, Eylül ayı içerisinde 2012/3735 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (BKK) akaryakıt ürünleri üzerindeki maktu ÖTV tutarlarının artırılmasının da etkisiyle ÖTV tahsilâtı 2011 yılına göre yüzde 11,7 oranında artış göstermiştir.

2012 yılında uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergilerden elde edilen tahsilatlarda 2011 yılına göre gerçekleşen artış yüzde 3,5 oranında olmuştur. Söz konusu sınırlı artış, ithalat hacmindeki azalmaya paralel olarak ithalde alınan KDV tahsilatının yüzde 2,7 oranında artmasından kaynaklanmaktadır.

Harç gelirleri tahsilatı, 2012/3735 sayılı BKK ile tapu harçlarının yüzde 3,3'ten yüzde 4'e çıkarılmasının da etkisiyle, 2011 yılına göre yüzde 15,6 oranında artarak 9,6 milyar TL olurken; damga vergisi tahsilatı yüzde 13,9 oranında artarak 7,4 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Ayrıca Aralık 2012 tarihi itibarıyla 6111 Sayılı Kanun kapsamında tahsil edilen genel bütçe vergi gelirleri, teşebbüs mülkiyet gelirleri ile faiz, pay ve ceza gelirleri toplam tutarı 20,9 milyar TL olmuştur.

2012 yılında merkezi yönetim bütçesi faiz dışı harcamaları önceki yıla göre yüzde 14,6 oranında artarak 312,1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalar içerisinde personel giderleri, ücret ve maaşlara yapılan artış ile Ocak ayında verilen 2,68 oranındaki enflasyon farkı zammının etkisi, yapılan ilave istihdamlar ve bazı meslek gruplarına yönelik yapılan ücret iyileştirmeleri sonucunda önceki yıla göre yüzde 18,6 oranında artarak 86,5 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları

Milyon TL	Ocak-Aralık		Değişim (%)	2012 Bütçe Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2011	2012			
Merkezi Yönetim Bütçe Harcamaları	314.607	360.491	14,6	350.948	102,7
Faiz Dışı Harcamalar	272.375	312.075	14,6	300.698	103,8
Personel Giderleri	72.914	86.455	18,6	81.692	105,8
Sos. Güv. Kur. Devlet Primi	12.850	14.725	14,6	14.279	103,1
Mal ve Hizmet Alımları	32.797	32.504	-0,9	28.859	112,6
Sağlık Harcamaları	5.442	538	-90,1	906	59,4
Diğer	27.355	31.965	16,9	27.953	114,4
Cari Transferler	110.499	129.266	17,0	130.220	99,3
KİT Görev Zararları	2.553	1.923	-24,7	2.476	77,6
Sos. Güv. Kuruluşları	54.492	65.448	20,1	71.155	92,0
Gelirden Ayrılan Paylar	31.043	34.296	10,5	33.876	101,2
Tarımsal Destekleme	6.961	7.553	8,5	7.180	105,2
Diğer	15.450	20.046	29,7	15.533	129,1
Sermaye Giderleri	30.905	34.185	10,6	27.914	122,5
Sermaye Transferleri	6.739	5.970	-11,4	4.243	140,7
Borç Verme	5.671	8.970	58,2	8.625	104,0
Yurtiçi	4.930	7.528	52,7	8.204	91,8
Yurtdışı	741	1.442	94,5	421	342,5
Yedek Ödenek	0	0	0	4.867	0
Faiz Harcamaları	42.232	48.416	14,6	50.250	96,4
İç Borç Faizi	35.064	40.702	16,1	40.495	100,5
Dış Borç Faizi	6.668	7.277	9,1	7.780	93,5
Diğer Faiz Gid. ve Türev Ürün Gid.	499	437	-12,4	1.975	22,1

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Mal ve hizmet alım giderleri, diğer mal ve hizmet alımları kaleminde ortaya çıkan yüzde 16,9 düzeyinde artışa karşın; yeşil kart sahiplerinin ilaç ve tedavi giderlerinin sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılanacak olmasıyla 2011 yılına göre yüzde 0,9 oranında azalarak 32,5 milyar TL olmuştur.

Cari transferler içerisinde; Sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferler, 6111 sayılı Kanun kapsamında gecikmiş prim alacaklarının yapılandırılmasının etkisiyle düşük gerçekleşen 2011 yılı aynı dönemine göre yüzde 20,1 oranında artarak 65,5 milyar TL olmuştur. Bu dönemde,

tarımsal desteklemeye yönelik transferler bir önceki yıla göre yüzde 8,5 oranında artarak 7,6 milyar TL olurken, genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere ve fonlara ayrılan paylar ise yüzde 10,5 oranında artarak 34,3 milyar TL olmuştur. Böylece cari transferler, 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 17 oranında artarak 129,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu dönemde sermaye giderleri özellikle ulaştırma sektörü yatırımları için ayrılan kaynağın artırılmasıyla geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,6 oranında artarak 34,2 milyar TL olurken, borç verme geçen yıla göre önemli oranda artmış ve 9 milyar TL düzeyinde olmuştur. Borç vermede gözlenen yüksek oranlı artış ise TCDD'ye yapılan 1,9 milyar TL tutarındaki transferden kaynaklanmaktadır.

Sermaye transferleri 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 11,4 oranında azalarak 6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sermaye transferlerinde bir önceki yıla göre gözlenen düşüşte KÖY-DES ödeneğinin 2011 yılında tamamının, 2012 yılında ise ancak yarısının harcanmış olması ile diğer kaleminin bir önceki yıla göre azalmış olması etkili olmuştur.

2012 yılında merkezi yönetim bütçesi faiz harcamaları 2011 yılına göre yüzde 14,6 oranında artarak 48,4 milyar TL olarak gerçekleşmiş, faiz harcamaları için ayrılan 50,3 milyar TL'lik bütçe ödeneğinin yüzde 96,4'ü kullanılmıştır. Bu dönemde, iç borç faiz ödemeleri 40,7 milyar TL, dış borç faiz ödemeleri 7,3 milyar TL olarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku

Milyon TL	2011 (Yılsonu)	2012 (Yılsonu)	Değişme (%)
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku	518.343	532.196	2,7
İç Borç Stoku	368.778	386.541	4,8
Devlet Tahvili	368.778	382.857	3,8
Hazine Bonosu	0	3.684	0,0
Dış Borç Stoku	149.565	145.655	-2,6
Uluslararası tahvil	87.885	91.286	3,9
Kredi	61.680	54.369	-11,9
Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı	518.343	532.196	2,7
TL-Sabit Faizli	188.707	201.866	7,0
TL-Değişken Faizli	176.327	184.675	4,7
Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli	153.310	145.655	-5,0
Sabit Faizli	118.266	116.189	-1,8
Değişken Faizli	35.044	29.466	-15,9
İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi (Ay)	44,7	60,8	
TL Cinsi Sabit Faizli İç Borçlanmanın Ortalama Maliyeti	8,7	8,8	

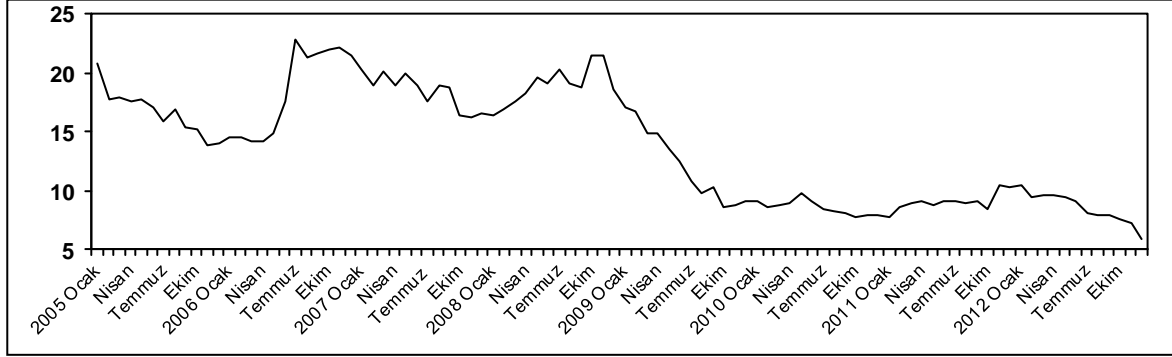
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

2012 yılsonu itibarıyla merkezi yönetim brüt borç stoku 2011 yılsonuna göre yüzde 2,7 oranında artarak 532,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, iç borç stoku yüzde 4,8 oranında artarak 386,5 milyar TL olurken, dış borç stoku yüzde 2,6 oranında azalarak 145,7 milyar TL olmuştur. Yürütülen borçlanma stratejisine de bağlı olarak TL cinsinden sabit faizli borçlar 2011 yılsonuna göre yüzde 7 oranında artarken, TL cinsinden değişken faizli borçlar ise yüzde 4,7 oranında artmıştır.

2011 yılında 44,7 ay olarak gerçekleşen iç borçlanmanın ortalama vadesi, 2012 yılı Aralık ayı itibarıyla 60,8 ay olmuştur. 2011 yılında yüzde 8,7 olarak gerçekleşen TL cinsi sabit faizli iç

borçlanmanın ağırlıklı ortalama maliyeti ise, 2012 yılsonunda da yaklaşık olarak aynı seviyede gerçekleşmiştir.

Şekil 3 : İç Borçlanma Faiz Oranı (Yıllık Bileşik)

IV. PARASAL BÜYÜKLÜKLER VE MALİ PİYASALARDAKİ GELİŞMELER

2012 yılı sonu itibarıyla 2011 yılı sonuna göre, Net Dış Varlıklar 33,3 milyar dolar, İç Döviz Yükümlülükleri 31,3 milyar dolar artmıştır. Varlık ve yükümlülük kalemlerinde görülen bu gelişme neticesinde Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu aynı dönemde 2 milyar dolar artarak 44 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde Merkez Bankası Net Rezervleri 22,1 milyar dolar artarak 99,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu*

(Milyon Dolar)

	2009	2010	2011	2012		
	Aralık	Aralık	Aralık	Ekim	Kasım	Aralık
Net Döviz Pozisyonu	37.271,8	50.277,5	41.987,3	43.050,9	43.500,4	43.961,5
- Net Dış Varlıklar	61.431,3	74.108,8	79.375,6	109.579,0	110.989,1	112.631,6
Net Rezervler	70.237,3	80.211,7	77.828,3	99.122,1	99.743,5	99.883,2
KMDTH ve SDMH(-)**	12.888,8	11.344,8	9.167,3	7.190,6	7.051,1	7.078,1
Diğer	4.082,8	5.241,9	10.714,5	17.647,5	18.296,7	19.826,4
- İç Döviz Yükümlülükleri	24.159,5	23.831,4	37.388,3	66.528,0	67.488,7	68.670,0
Döviz Olarak Takip Olunan Mev.	10.562,2	4.850,4	4.346,0	4.393,9	4.137,8	5.173,3
Hazine Mevduatı	8.739,8	4.444,2	3.808,9	3.367,3	3.065,2	4.197,4
Bankaların Döviz Mevduatı	13.597,3	18.980,9	33.042,3	62.134,1	63.350,8	63.496,7

Kaynak: TCMB günlük vaziyet

*Aydın son Cuma günü itibarıyla

** KMDTH: Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı, SDMH: Süper Döviz Mevduat Hesabı

Merkez Bankası Net İç Varlıkları 2012 yılı sonu itibarıyla -14 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Net İç Varlıkları oluşturan Toplam İç Krediler 850 milyon TL seviyesinde, Diğer İç Varlıklar kalemi ise -14,9 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Toplam İç

Krediler kaleminin alt detaylarını oluşturan kalemlerden Değerleme Hesabı 2011 yılı sonuna göre 6 milyar TL artmıştır.

Bilançonun pasif kalemleri incelendiğinde, 2012 yılı sonu itibarıyla 2011 yılı sonuna göre Merkez Bankası Parasının 11,2 milyar TL artarak 64,4 milyar TL seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu dönemde, Rezerv Parada 8,8 milyar TL tutarında azalış yaşanırken, APİ'den Borçlar kaleminde 18,1 milyar TL tutarında artış görülmüştür. Aynı dönemde Rezerv Paranın alt kalemlerinden Emisyon 6,2 milyar TL artarken, Bankalar Serbest Mevduatı 15,2 milyar TL azalmıştır.

Tablo 20: Merkez Bankası Analitik Bilançosu*

(Milyon TL)

	2009	2010	2011	2012		
	Aralık	Aralık	Aralık	Ekim	Kasım	Aralık
Net Döviz Pozisyonu+Net İç Varlıklar = MBP	50.731,8	70.617,3	53.153,6	62.596,7	63.595,2	64.379,1
Net Döviz Pozisyonu(NDP)	56.120,2	77.729,0	80.048,8	77.181,7	77.417,7	78.379,0
- Net Dış Varlıklar	92.497,2	114.572,3	151.329,5	196.453,2	197.527,2	200.810,8
- İç Döviz Yükümlülükleri	36.376,9	36.843,3	71.280,7	119.271,5	120.109,6	122.431,8
Net İç Varlıklar (I+II)	-5.388,4	-7.111,7	-26.895,2	-14.585,0	-13.822,5	-13.999,9
I- Top. İç Kred. (1+2+3+4+5)	4.121,6	1.368,4	-9.407,5	205,5	1.163,5	850,2
1- Hazinesin Borçları	8.645,8	7.924,9	7.741,3	8.254,4	8.459,4	8.203,9
a. DİBS	8.708,3	8.023,0	7.816,5	8.345,2	8.536,8	8.288,2
b. Döviz Endeksli DİBS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
c. Diğer	-62,5	-98,1	-75,2	-90,9	-77,4	-84,2
2- Değerleme Hesabı	-5.010,1	-7.445,9	-20.198,7	-14.418,4	-13.847,9	-14.165,9
3- IMF Acil Yardımı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4 - Bankalara Açılan Krd.	485,8	889,3	3.049,9	6.369,5	6.552,0	6.812,2
5- TMSF'na Kullan. Krd.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II- Diğer	-9.510,0	-8.480,0	-17.487,6	-14.790,5	-14.986,0	-14.850,1
REZERV PARA	64.723,5	75.987,0	84.047,4	76.214,8	70.428,8	75.213,6
Emisyon	38.340,3	48.937,6	55.103,2	63.899,7	60.276,2	61.349,5
Bankalar Zor. Karş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankalar Serbest Mevduat	26.178,7	26.806,0	28.782,1	12.035,1	9.895,4	13.586,3
Diğer	204,5	243,5	162,2	280,0	257,2	277,8
PARASAL TABAN	45.806,1	65.073,9	44.918,7	54.910,6	45.556,9	54.189,7
APİ'den Borçlar	-18.917,4	-10.913,1	-39.128,7	-21.304,2	-24.871,9	-21.023,8
MERKEZ BANKASI PARASI	50.731,9	70.617,3	53.153,6	62.596,7	63.595,2	64.379,1
Kamu Mevduatı	4.925,8	5.543,4	8.234,9	7.686,1	18.038,3	10.189,4

Kaynak: TCMB günlük vaziyet

* Rakamlar ayın son cuma günü itibarıyladır. Toplamlar yuvarlama sonucu tutmayabilir.

2012 yılı sonu itibarıyla bir önceki yıl sonuna göre M1 para arzı yüzde 11,5 oranında artmıştır. Bu artışta en büyük etken vadesiz TL mevduatında görülen yüzde 17,3 oranındaki artıştır. Aynı dönemde vadeli YP mevduatındaki sınırlı artışa karşın vadeli TL mevduatındaki yüksek artışın etkisiyle M2 para arzı yüzde 10,3 oranında artış göstermiştir. Bir önceki ay sonuna göre bakıldığında ise, M1 para arzının yüzde 1,9 oranında azalırken; M2 para arzının ise yüzde 1,8 oranında arttığı görülmektedir.

Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler

(Yüzde Değişme)

	2012 Aralık / 2012 Kasım	2012 Aralık/ 2011 Aralık
Emisyon	1,78	11,34
Rezerv Para	6,79	-10,51
M1	-1,92	11,47
M2	1,79	10,25
TÜFE	0,38	6,16

Tablo 22. Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler

PPK Toplantı Tarihleri	Faiz Kararı (1)	Politika Faizi (1)	Gecelik Borçlanma	Gecelik Borç Verme
24.Oca.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	12,5
21.Şub.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
27.Mar.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
18.Nis.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
29.May.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
21.Haz.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
19.Tem.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
16.Ağu.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	11,5
18. Eyl.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	10,0
18. Eki.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	9,5
20. Kas.12	Değişiklik yapılmadı	5,75	5,0	9,0
18.Ara.12	0,25 indirildi	5,50	5,0	9,0

Kaynak: TCMB

(1) Merkez Bankası politika faiz oranındaki karar ve oran.

(2) Para Politikası Kurulunun olağanüstü toplantısında alınan karardır.

Tablo 23. Merkez Bankası Karşılık Oranlarında Gelişmeler (Vade Ayrımı Öncesi) (Yüzde Oran)

Karar Tarihi	Para Türü	Değişim (yüzde)	Karşılık Oranı (yüzde)	Piyasadan Çekilen Fon Büyüklüğü
5.12.2008	TL	-1,0	5,0	--
	Yabancı para	-2,0	9,0	
26.04.2010	Yabancı para	0,5	9,5	693,3 Milyon Dolar
29.07. 2010	Yabancı para	0,5	10,0	719,6 Milyon Dolar
23.09.2010	Yabancı para	1,0	11,0	1,5 Milyar Dolar
	TL	0,5	5,5	2,1 Milyar TL
12.11.2010	TL	0,5	6,0	2,1 milyar TL

Kaynak: TCMB

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK), 2012 yılı Eylül ayından itibaren faiz oranlarında kademeli bir düşüş politikası uygulamıştır. Buna göre, 2012 yılı Aralık ayında düzenlediği toplantıda politika faizinde 0,25 puan indirimde giderken 2013 yılının ilk iki ayında 0,25 puanlık azalışlarla gecelik borçlanma faizini 4,5 seviyesine çekmiştir. Gecelik borç verme faiz oranı ise son 6 ayda toplamda 300 baz puan indirilerek yüzde 8,5 seviyesine çekilmiştir.

Tablo 24. Merkez Bankası TL Karşılık Oranlarında Gelişmeler (Vade Ayrımı Sonrası) (Yüzde Oran)

Karar Tarihi	17.12 2010	24.01 2011	24.03 2011	21.04 2011	06.10 2011	27.10 2011	22.01 2013	19.02 2013
Vadesiz, ihbarlı mevduatlar ve özel cari hesaplar	8	12	15	16	16	11	11,25	11,5
1 aya kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları(1 ay dâhil)	8	10	15	16	16	11	11,25	11,5
3 aya kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları (3 ay dâhil)	7	9	13	13	12,5	11	11,25	11,5
6 aya kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları (6 ay dâhil)	7	7	9	9	9	8	8,25	8,5
1 yıla kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları	6	6	6	6	6	6	6,25	6,5
1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli mevduatlar/katılma hesapları ile birikimli mevduatlar/katılma	5	5	5	5	5	5	5	5
1 yıla kadar vadeli diğer mevduatlar	8	8	13	13	11	11	11,25	11,5
1-3 yıl arası vadeli diğer yükümlülükler	8	8	13	13	8	8	8	8
3 yıldan uzun vadeli diğer yükümlülükler	8	8	13	13	5	5	5	5
Özel fon havuzları	Vadesine karşılık gelen oranlar							
Piyasadaki Fon Büyüklüğüne Etkisi	-7,6 Milyar TL	-9,8 Milyar TL	-19,1 Milyar TL	-1,5 Milyar TL	3,2 Milyar TL	11 Milyar TL	-1,4 Milyar TL	-1,4 Milyar TL

Kaynak: TCMB

Tablo 25. Merkez Bankası YP Karşılık Oranlarında Gelişmeler (Vade Ayrımı Sonrası) (Yüzde Oran)

Karar Tarihi	21.04 2011	25.07 2011	05.08 2011	05.10 2011	18.12 2012	22.01 2013	19.02 2013
Vadesiz, ihbarlı mevduatlar ve özel cari hesaplar	12	12	11,5	11	11,5	12	12,5
1 aya kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları(1 ay dâhil)	12	12	11,5	11	11,5	12	12,5
3 aya kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları (3 ay dâhil)	12	12	11,5	11	11,5	12	12,5
6 aya kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları (6 ay dâhil)	12	12	11,5	11	11,5	12	12,5
1 yıla kadar vadeli mevduatlar/katılma hesapları	12	12	11,5	11	11,5	12	12,5
1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli DTH/yabancı para katılma hesapları ile birikimli DTH/yabancı para katılma hesapları	11	10	9,5	9	9	9	9
3 yıla kadar vadeli yabancı para diğer yükümlülükler (3 yıl dâhil)	11,5	10	9,5	9	9,5	10	10,5
3 yıldan uzun vadeli yabancı para diğer yükümlülükler	11	9	8,5	6	6	6	6
Özel fon havuzları	Vadesine karşılık gelen oranlar						
Piyasadaki Fon Büyüklüğüne Etkisi	-1,4 Milyar Dolar	590 Milyon Dolar	930 Milyon Dolar	1,3 Milyar Dolar	-850 Milyon Dolar	-900 Milyon Dolar	-940 Milyon Dolar

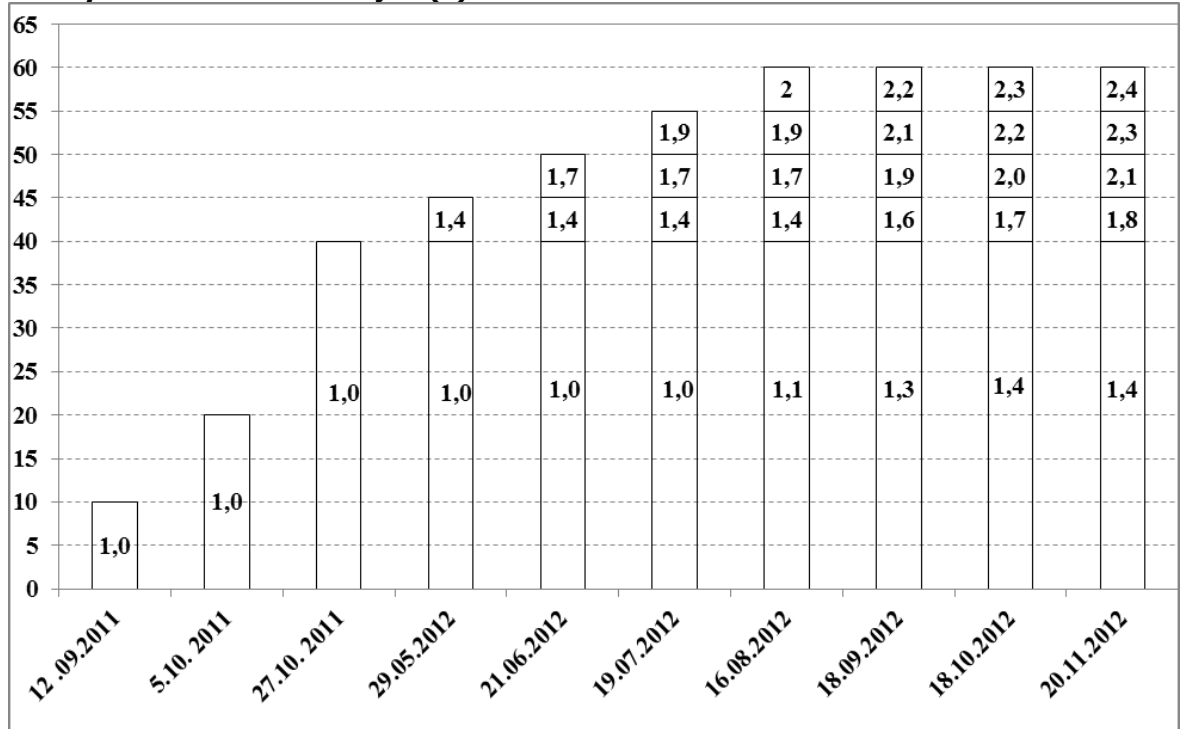
Kaynak: TCMB

Merkez Bankası 2008 kriziyle birlikte zorunlu karşılıkları da politika aracı olarak kullanmaya başlamıştır. Zorunlu karşılık oranlarında kısa vadeli mevduat ve katılma hesaplarında en son olarak 19 Şubat 2013 tarihinde artışa gidilmiştir. Ayrıca, Merkez Bankası, son dönemde Türk Lirası yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların belli bir kısmının döviz ve altın olarak,

yabancı para yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların belli bir kısmının ise altın olarak tesis edilebilmesi imkânını getirmiştir. Bu sayede bankacılık sisteminin Türk Lirası likidite ihtiyacının kalıcı bir yöntemle ve daha düşük maliyetle karşılanması, bankalara likidite yönetiminde kolaylık sağlanması ve TCMB döviz rezervlerinin desteklenerek zamanında, kontrollü ve etkili kullanılması amaçlanmıştır.

Merkez Bankası Türk Lirası zorunlu karşılıkların döviz olarak tutulması imkânına ilişkin üst sınırı Ekim 2011'deki yüzde 20 seviyesinden, Ağustos 2012'de yüzde 60'a kademeli olarak yükseltmiştir. Bunun yanı sıra, ilave dilime denk gelen tutarların katsayılarını artırmak suretiyle bulunan toplam tutar üzerinden ABD doları ve/veya euro döviz cinslerinden tesis edilebilmesi imkânını getirmiştir. Söz konusu değişiklikler Şekil 4'te yer almaktadır. Buna göre, 18 Eylül 2012 ve 18 Ekim 2012 tarihlerinde finansal istikrarı desteklemek amacıyla bütün dilimlere ilişkin katsayılar sırasıyla 0,2 ve 0,1'er puan artırılmıştır. 20 Kasım 2012 tarihinde ise rezerv opsiyonu katsayıları, Türk Lirası yükümlülüklerin döviz olarak tutulabileceği yüzde 40'lık ilk dilimden sonra gelen dilimlerde 0,1 puan, altın olarak tutulabileceği bütün dilimlerde 0,2 puan artırılmıştır. 18 Aralık 2012 ve 22 Ocak 2013 tarihlerinde Türk Lirası zorunlu karşılıkların altın cinsinden tesis edilen bütün dilimlere ilişkin rezerv opsiyonu katsayısı 0,1'er puan yükseltmiştir.

Şekil 4. TL Zorunlu Karşılıkların YP Olarak Tutulmasına İlişkin Üst Sınır ve Katsayılarıdaki Tarihsel Gelişim (1)

(1) Sütun içindeki rakamlar dilime ilişkin katsayıları ifade etmektedir.

Buna mukabil, Türk Lirası zorunlu karşılıkların standart altın olarak tesis edilmesi imkânının üst sınırı da, kademeli olarak ve artan katsayılarla 19 Haziran 2012 tarihinde yüzde 20'den yüzde 25'e ve 19 Ağustos 2012 tarihinde yüzde 30'a yükseltmiştir. Böylece, TL için tesis edilecek zorunlu karşılıkların azami yüzde 90'ı döviz ve altın cinsinden ayrılması mümkün hale gelmiştir.

11 Eylül 2012 tarihinde ise ABD doları cinsinden zorunlu karşılık yükümlülükleri için sadece ABD doları cinsinden zorunlu karşılık tesis edilmesine karar verilmiştir.

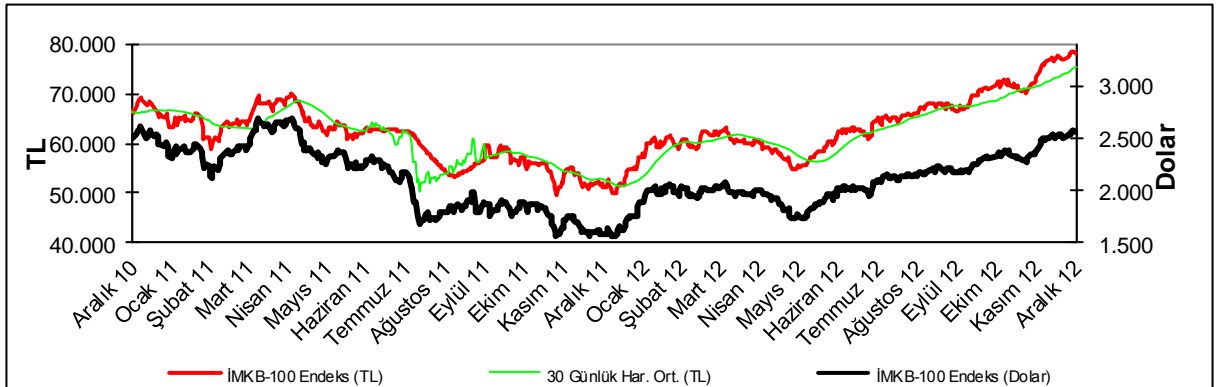
Tablo 26. İMKB 100 Endeksinin Getirisi

	(Yüzde Değişme)							
	Aylık Bazda			Yıllık Bazda			Dolar Bazında	
	Nominal Getiri	Reel Getiri		Nominal Getiri	Reel Getiri		Nominal Getiri	
		ÜFE	TÜFE		ÜFE	TÜFE	Aylık	Yıllık
2007 Aralık	2,4	2,3	2,2	42,0	34,0	31,0	3,5	72,1
2008 Aralık	4,5	8,3	4,9	-51,6	-55,3	-56,1	7,3	-63,2
2009 Aralık	16,5	15,7	15,9	96,6	85,6	84,6	16,1	101,2
2010 Aralık	1,0	-0,3	1,3	24,9	14,8	17,4	-1,5	20,9
2011 Aralık	-6,0	-6,9	-6,5	-22,3	-31,5	-29,7	-8,4	-36,8
2012 Ocak	11,5	11,1	10,9	-9,7	-18,7	-18,3	19,4	-18,1
Şubat	6,2	6,3	5,6	-0,9	-9,2	-10,3	7,8	-9,2
Mart	2,8	2,4	2,4	-3,1	-10,5	-12,3	0,7	-16,1
Nisan	-3,9	-3,9	-5,3	-13,3	-19,5	-22,0	-2,5	-25,0
Mayıs	-8,2	-8,7	-8,0	-12,6	-19,1	-19,3	-12,7	-24,7
Haziran	13,5	15,2	14,5	-1,1	-7,1	-9,2	15,6	-11,6
Temmuz	2,7	3,1	3,0	3,2	-2,8	-5,4	3,9	-3,4
Ağustos	4,8	4,6	4,3	24,9	19,4	14,7	3,4	20,4
Eylül	-1,4	-2,4	-2,4	11,2	6,9	1,9	0,0	15,4
Ekim	9,2	9,0	7,1	29,4	26,1	20,0	9,2	26,5
Kasım	0,7	-0,9	0,4	34,0	29,3	26,0	1,2	38,8
Aralık	7,0	7,2	6,6	52,6	48,9	43,7	7,0	62,1

Kaynak: TÜİK, İMKB

2012 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla İMKB 100 endeksi aylık bazda yüzde 7 artarken, yıllık bazda yüzde 52,6 oranında artmıştır. Reel bazda getirisi incelendiğinde, 2012 yılı Aralık ayı itibarıyla, TÜFE'ye göre yıllık bazda yüzde 43,7, ÜFE'ye göre ise yıllık bazda yüzde 48,9 reel kazanç gerçekleşmiştir. İMKB 100 endeksi dolar bazında aylık yüzde 7 oranında, yıllık bazda yüzde 62,1 oranında artmıştır.

Şekil 4: İMKB 100 Endeksi

Kaynak: İMKB

2012 yılı sonu itibarıyla toplam mevduat (bankalararası hariç), bir önceki aya göre yüzde 2 oranında, 2011 yılı sonuna göre ise yüzde 11,4 oranında artmıştır. 2011 yılsonuna göre yurtiçi yerleşikler YP mevduattaki artış TL mevduattaki artışa göre sınırlı kalmıştır.

Kredilerde son dönemde görülen artış hızının azalma eğilimi 2012 yılının son çeyreğinde de devam etmiştir. 2012 yılı Aralık ayı itibarıyla toplam krediler bir önceki aya göre yüzde 2,1; 2011 yılı sonuna göre ise yüzde 19,2 oranında yükselmiştir.

Tablo 27. Bankacılık Sektöründe Kredi ve Mevduatların Gelişimi

(Yüzde Değişme)

	2012 Aralık / 2012 Kasım	2012 Aralık / 2011 Aralık
Toplam Mevduat (Bankalararası Hariç)	2,0	11,4
Yurtiçi Yerleşikler Toplam TL Mevduat	2,5	14,3
Yurtiçi Yerleşikler Toplam YP Mevduat (\$)	0,8	3,8
Toplam Krediler	2,1	19,2
Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri	1,9	18,0
Mevduat Bankaları Yurtiçi TL Kredileri	1,7	20,5
Mevduat Bankaları Yurtiçi YP Kredileri	2,9	9,9
Kalkınma Yatırım Bankaları Kredileri	2,4	31,9

Kaynak: TCMB

2012 yılı sonu itibarıyla yurtiçi kredilerin türleri itibarıyla gelişimine bakıldığında, bir önceki yıl sonuna göre ticari kredilerde yüzde 19,5 ve tüketici kredileri ve kredi kartlarının genelinde yüzde 17,9 oranında artış görülmüştür. 2011 yılı sonuna göre 2012 yılı sonunda tüketici kredilerinin dağılımına bakıldığında en hızlı artış gösteren kredi türünün yüzde 27,5 oran ile kredi kartları olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 28. Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı

	2011 Aralık			2012 Aralık		
	Milyon TL	Önceki Yıla göre yüzde değişim	Yüzde Pay	Milyon TL	Aralık 2011'e göre yüzde değişim	Yüzde Pay
MEVD. BAN. YURTİÇİ KREDİ.	562.680	33,8	100,0	661.738	17,6	100
Ticari Krediler	310.448	38,4	55,2	370.904	19,5	56,1
Tüketici Kre. ve Kre. Kartları	216.046	28,5	38,4	254.678	17,9	38,5
-Tüketici Kredileri	162.119	29,8	28,8	185.906	14,7	28,1
-Konut Kredileri	69.564	21,5	12,4	79.335	14,0	12,0
-Taşıt Kredileri	6.935	29,6	1,2	7.513	8,3	1,1
-Diğer Tüketici Kredileri	85.620	37,4	15,2	99.058	15,7	15,0
-Kredi Kartları	53.928	24,7	9,6	68.772	27,5	10,4
İhtisas Kredileri	36.186	28,7	6,4	36.155	-0,1	5,5
-Tarımsal Kredi	21.181	27,0	3,8	19.956	-5,8	3,0
-Küçük Esn. Sanat. Kredi.	11.662	33,0	2,1	12.179	4,4	1,8
-Diğer	3.344	25,0	0,6	4.020	20,2	0,6

Kaynak: TCMB

2011 yılında bankalar tarafından TL kredilere uygulanan ortalama faiz oranlarında artış eğilimi 2012 yılının Şubat ayından itibaren düşüş yönünde eğilim göstermektedir. Bu düşüşte, 2011 yılı sonunda zorunlu karşılık oranlarında yapılan değişikliklerin ve piyasa faiz oranlarında görülen aşağı yönlü hareketlerin de etkili olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca, 2012 yılı Eylül ayından itibaren Merkez Bankasının faiz oranlarında kademeli olarak indirime gitmesinin de katkıda bulunduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 29. TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları (Akım Veriler)

(Yüzde)

	Taşıt Kredileri	Konut Kredileri	Ticari Krediler
2007 Aralık	16,5	16,8	17,2
2008 Aralık	21,6	20,7	22,8
2009 Aralık	12,4	12,1	9,1
2010 Aralık	9,4	9,5	8,4
2011 Aralık	13,9	14,4	16,0
2012 Ocak	15,1	14,5	15,7
2012 Şubat	13,9	13,5	14,5
2012 Mart	13,2	13,2	14,7
2012 Nisan	12,7	13,0	15,0
2012 Mayıs	12,4	12,7	14,2
2012 Haziran	13,1	12,5	14,5
2012 Temmuz	13,7	12,2	15,4
2012 Ağustos	12,9	12,0	15,4
2012 Eylül	12,6	11,7	13,3
2012 Ekim	12,6	11,1	13,0
2012 Kasım	11,5	10,4	11,7
2012 Aralık	10,7	9,9	10,9

Kaynak: TCMB

Tablo 30. Bankacılık Sektörüne İlişkin Seçilmiş Göstergeler

(Yüzde)

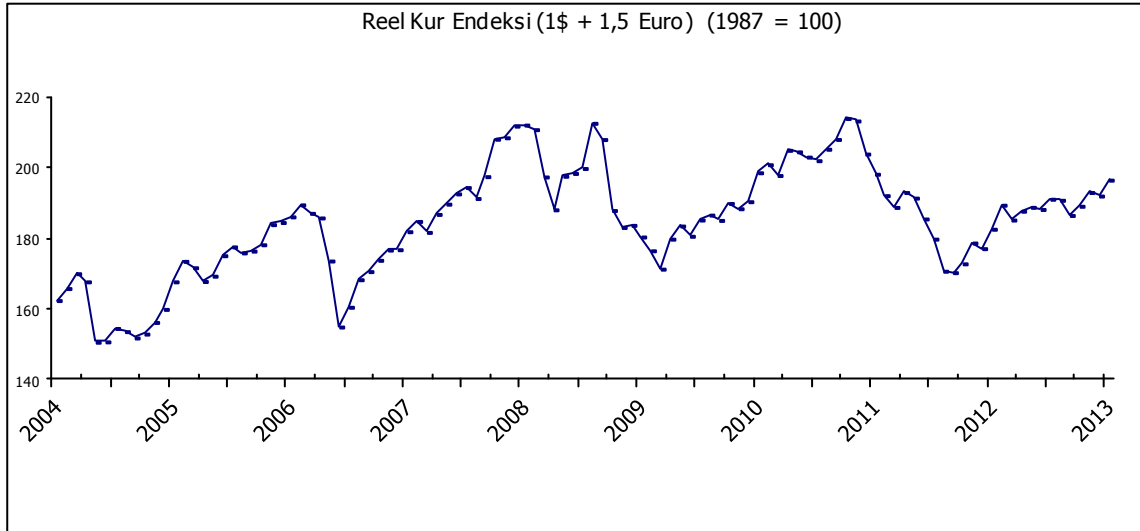
	Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri / Yurtiçi Yer. Mevduat	Mevduat Bankaları Menkul Kıymetleri / Mevduat	YP Mevduat / Toplam Mevduat	Tahsili Gecikmiş Alacaklar / Toplam Krediler	Tasfiye Olunacak Kredi Kartları / T. Kredi Kart. Alacakları	Tasfiye Olunacak Tüketici Kredileri / T. Tük. Kredileri
2007 Aralık	68,4	46,6	33,8	4,4	6,7	1,4
2008 Aralık	67,5	42,9	33,2	4,4	7,2	2,3
2009 Aralık	65,8	52,8	32,4	6,8	11,6	4,3
2010 Aralık	80,1	47,7	28,7	4,3	8,6	2,8
2011 Aralık	94,1	39,7	32,4	3,0	6,3	1,9
2012 Ocak	94,2	40,6	32,0	3,1	6,4	2,0
2012 Şubat	95,2	41,5	32,4	3,1	6,4	2,0
2012 Mart	97,6	40,3	32,3	3,1	6,4	2,1
2012 Nisan	98,0	39,8	32,5	3,0	6,3	2,1
2012 Mayıs	99,5	39,5	32,5	3,0	6,3	2,1
2012 Haziran	100,2	38,9	32,4	2,9	5,7	2,1
2012 Temmuz	98,9	37,6	32,2	3,0	5,9	2,1
2012 Ağustos	100,9	37,7	31,7	3,1	5,9	2,2
2012 Eylül	100,2	36,9	31,6	3,3	6,0	2,2
2012 Ekim	99,7	36,1	31,3	3,3	5,9	2,2
2012 Kasım	101,6	35,4	31,0	3,3	6,0	2,3
2012 Aralık	100,6	34,1	30,7	3,1	5,4	2,1

Kaynak: TCMB

Mevduat bankalarının yurtiçi kredilerinin yurtiçi yerleşikler mevduatına oranında 2009'dan beri süregelen artış devam etmektedir. 2011 yılı sonunda yüzde 94,1 olan bu oran 2012 yılı sonu itibarıyla yüzde 100,6 oranına yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklarda görülen gerileme eğilimi 2012 yılı üçüncü çeyreğinden itibaren yükselişe geçerek Aralık ayında yüzde 3,1 olarak gerçekleşmiştir. Tasfiye olunacak tüketici kredilerinin toplam tüketici kredilerine oranında 2012 yılında bir önceki yıla göre küçük bir artış görülmüş olup söz konusu oran 2012 yılı sonu itibarıyla yüzde 2,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tasfiye olunacak kredi kartlarının toplam kredi kartlarına oranı 2012 yılı sonu itibarıyla 5,4'e gerilemiştir. YP mevduatın toplam mevduata oranı 2012 yılında yerini düşürerek, yılsonu itibarıyla yüzde 30,7 oranında gerçekleşmiştir. Menkul kıymetlerin mevduata oranı 2012 yılının ilk çeyreğinde mevduatlarda görülen gerileme neticesinde yükselmiş; ancak 2012 yılı ikinci çeyreğinden itibaren mevduatta görülen toparlanma sonucunda Aralık ayında yüzde 34,1 oranına gerilemiştir.

2011 yılı Aralık ayında 177,2; 2012 yılı Ekim ayında 189,2; 2012 yılı Kasım ayında 193,1 seviyesinde gerçekleşen reel kur endeksi, 2012 yılı Aralık ayında 192,1 seviyesine gerilemiştir.

Şekil 5: Reel Kur Endeksi

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

2012 yılı sonu itibarıyla yurtiçi yerleşiklerin yatırım portföyleri arasında en yüksek orana sahip kalem yüzde 51,6 ile TL mevduatıdır. Ayrıca, yurtiçi yerleşiklerin portföylerinde döviz tevdiat hesabı yüzde 20,5; TL DİBS yüzde 8; hisse senedi yüzde 8 orana sahiptir. Bir önceki yıl sonuna göre 2012 yılı sonunda toplam içindeki payda oransal olarak en yüksek artış hisse senedinde görülürken döviz mevduatındaki düşüş de dikkat çekicidir.

Tablo 31. Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon TL)

Tarih*	Yurtiçi Yer. DTH	Yurtiçi Yer. TL Mevd.	Repo	TL DİBS (1)	YP DİBS (1)	Euro bond (1)	Yat. Fonu	Kat. Bank. Katılma ve Cari Hesabı	Hisse senedi (2)	Emekli. Yatırım Fonu	Toplam
2007 Aralık	104.196	209.846	2.733	55.593	1.258	4.281	26.498	14.828	31.246	4.559	455.038
2008 Aralık	127.823	268.803	2.199	61.416	1.331	4.478	24.200	18.796	19.623	6.042	534.711
2009 Aralık	139.334	305.201	1.383	63.870	891	5.237	29.606	26.625	40.666	9.105	621.918
2010 Aralık	144.790	380.517	1.501	60.864	335	5.302	30.980	33.695	56.048	12.018	726.050
2011 Aralık	180.689	417.299	1.355	67.037	50	6.437	26.605	39.672	53.072	14345	806.561
2012 Ocak	177.215	416.715	1.822	68.333	38	5.992	27.605	38.993	57.024	15.158	808.879
2012 Şubat	177.809	412.308	1.342	68.303	0	5.928	27.079	38.877	59.890	15.561	807.076
2012 Mart	176.800	416.475	2.486	69.164	0	5.946	26.969	40.328	63.273	15.887	817.313
2012 Nisan	178.283	420.901	3.239	69.429	0	5.929	27.394	41.080	63.247	16.398	825.740
2012 Mayıs	181.605	419.448	2.866	70.133	0	6.034	27.117	42.249	57.977	16.654	823.865
2012 Haz.	182.998	427.314	2.092	70.429	0	6.250	27.274	42.990	63.250	17.233	839.813
2012 Tem.	181.866	434.253	2.362	71.912	0	6.040	28.350	43.465	63.693	17.854	849.785
2012 Ağu.	180.779	436.513	2.196	71.099	0	5.743	28.396	44.866	65.257	18.403	853.243
2012 Eylül	181.752	445.728	2.591	72.005	0	5.583	28.859	46.027	64.195	18.518	865.249
2012 Ekim	184.255	449.498	1.715	72.803	0	5.586	29.318	47.095	66.146	19.036	875.452
2012 Kasım	181.350	454.754	1.395	72.746	0	5.826	29.052	47.990	68.243	19.698	881.054
2012 Aralık	186.935	470.711	3.874	73.006	0	5.868	30.176	49.077	73.083	20.326	913.056
(Toplam İçindeki Pay – Yüzde)											
Tarih	Yurtiçi Yer. DTH	Yurtiçi Yer. TL Mevd.	Repo	TL DİBS	YP DİBS	Euro bond	Yat. Fonu	Kat. Bank. Katılma ve Cari Hesabı	Hisse senedi	Emekli. Yatırım Fonu	Toplam
2007 Aralık	22,9	46,1	0,6	12,2	0,3	0,9	5,8	3,3	6,9	1,0	100,0
2008 Aralık	23,9	50,3	0,4	11,5	0,2	0,8	4,5	3,5	3,7	1,1	100,0
2009 Aralık	22,4	49,1	0,2	10,3	0,1	0,8	4,8	4,3	6,5	1,5	100,0
2010 Aralık	19,9	52,4	0,2	8,4	0,0	0,7	4,3	4,6	7,7	1,7	100,0
2011 Aralık	22,4	51,7	0,2	8,3	0,0	0,8	3,3	4,9	6,6	1,8	100,0
2012 Ocak	21,9	51,5	0,2	8,4	0,0	0,7	3,4	4,8	7,0	1,9	100,0
2012 Şubat	22,0	51,1	0,2	8,5	0,0	0,7	3,4	4,8	7,4	1,9	100,0
2012 Mart	21,6	51,0	0,3	8,5	0,0	0,7	3,3	4,9	7,7	1,9	100,0
2012 Nisan	21,6	51,0	0,4	8,4	0,0	0,7	3,3	5,0	7,7	2,0	100,0
2012 Mayıs	22,0	50,9	0,3	8,5	0,0	0,7	3,3	5,1	7,0	2,0	100,0
2012 Haz.	21,8	50,9	0,2	8,4	0,0	0,7	3,2	5,1	7,5	2,0	100,0
2012 Tem.	21,4	51,1	0,3	8,5	0,0	0,7	3,3	5,1	7,5	2,1	100,0
2012 Ağu.	21,2	51,2	0,3	8,3	0,0	0,7	3,3	5,3	7,6	2,2	100,0
2012 Eylül	21,0	51,5	0,3	8,3	0,0	0,6	3,3	5,3	7,4	2,1	100,0
2012 Ekim	21,0	51,3	0,2	8,3	0,0	0,6	3,3	5,4	7,6	2,2	100,0
2012 Kasım	20,6	51,6	0,2	8,3	0,0	0,7	3,3	5,4	7,7	2,2	100,0
2012 Aralık	20,5	51,6	0,4	8,0	0,0	0,6	3,3	5,4	8,0	2,2	100,0

Kaynak: TCMB, BDDK, SPK, MKK, Emeklilik Gözetim Merkezi

(1) Bankaların emanetinde yurtiçi yerleşikler adına tutulan kamu menkul kıymetlerinin piyasa değerleri.

(2) Hisse senedi değeri alt kalemler bazında ayrıştırılmadığından, tablodaki değer bankalar ve mali kuruluşların portföyünde bulunan hisse senetlerinin piyasa değerini de içermektedir.

(*) Rakamlar ayın son Cuma günü itibarıyladır.

2012 yılı sonu itibarıyla yurtdışı yerleşiklerin ülkemize yönelik portföy yatırım stoku, 2012 yılı Kasım ayı sonuna göre 8,4 milyar dolar, 2011 yılı sonuna göre ise 60 milyar dolar artarak 155,1 milyar dolar düzeyine yükselmiştir. Aynı dönemde, yurtdışı yerleşiklerin portföy tercihlerini yüzde 50,7 oranında hisse senedi, yüzde 36,9 oranında DİBS, yüzde 12,2 oranında mevduat

oluşturmuştur. 2012 yılı sonunda 2011 yılı sonuna göre yurtdışı yerleşiklerin portföy tercihinde hisse senedinin payının yükseldiği; buna karşın DİBS, eurobond ve mevduatın payının azaldığı gözlenmiştir.

Tablo 32. Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon Dolar)					
Tarih	Hisse Senedi	DİBS	Eurobond	Mevduat	TOPLAM
2007 Aralık	69.943	31.586	373	4.947	106.849
2008 Aralık	23.273	19.859	609	6.553	50.294
2009 Aralık	55.558	20.685	825	7.782	84.850
2010 Aralık	70.944	31.806	1.109	8.637	112.496
2011 Aralık	45.580	35.751	406	13.219	94.956
2012 Ocak	53.600	36.546	415	14.126	104.687
2012 Şubat	56.701	37.155	462	14.510	108.828
2012 Mart	60.184	38.867	442	15.860	115.353
2012 Nisan	59.484	40.039	438	16.369	116.330
2012 Mayıs	51.219	39.632	427	17.111	108.389
2012 Haziran	59.007	42.203	435	18.375	120.020
2012 Temmuz	60.834	46.095	449	16.724	124.102
2012 Ağustos	63.935	48.422	426	16.977	129.760
2012 Eylül	64.579	51.523	433	17.067	133.602
2012 Ekim	68.021	52.451	439	17.498	138.409
2012 Kasım	72.669	55.671	441	17.902	146.683
2012 Aralık	78.540	57.222	458	18.844	155.064
(Toplam İçindeki Pay – Yüzde)					
2007 Aralık	65,5	29,6	0,3	4,6	100,0
2008 Aralık	65,5	24,4	1,0	9,2	100,0
2009 Aralık	65,0	24,9	0,9	9,2	100,0
2010 Aralık	63,1	28,3	1,0	7,7	100,0
2011 Aralık	48,0	37,7	0,4	13,9	100,0
2012 Ocak	51,2	34,9	0,4	13,5	100,0
2012 Şubat	52,1	34,1	0,4	13,3	100,0
2012 Mart	52,2	33,7	0,4	13,7	100,0
2012 Nisan	51,1	34,4	0,4	14,1	100,0
2012 Mayıs	47,3	36,6	0,4	15,8	100,0
2012 Haziran	49,2	35,2	0,4	15,3	100,0
2012 Temmuz	49,0	37,1	0,4	13,5	100,0
2012 Ağustos	49,3	37,3	0,3	13,1	100,0
2012 Eylül	48,3	38,6	0,3	12,8	100,0
2012 Ekim	49,1	37,9	0,3	12,6	100,0
2012 Kasım	49,5	38,0	0,3	12,2	100,0
2012 Aralık	50,7	36,9	0,3	12,2	100,0

Kaynak: MKK, TCMB, BDDK

(*) Rakamlar ayın son Cuma günü itibarıyla.

V. FİYAT GELİŞMELERİ

2012 yılı Aralık ayında TÜFE’de beklentiler doğrultusunda yüzde 0,38 oranında artış kaydedilmiştir. Bu gelişmeler TÜFE 12 Aylık artış hızını da aşağı çekmiş, söz konusu oran yüzde 6,16’ya gerilemiştir. TÜFE 12 aylık artış hızı belirsizlik aralığının içinde gerçekleşmiştir. Aralık ayında

piyasanın TÜFE beklentileri, TCMB beklenti anketine göre yüzde 0,59; CNBC-e anketine göre yüzde 0,39, Reuters beklenti anketine göre ise yüzde 0,38 idi. KB-KDD tahmini ise yüzde 0,54 idi.

ÜFE, Aralık ayında yüzde 0,12 oranında azalmıştır. Aralık ayı ÜFE artış beklentisi CNBC-e anketine göre yüzde 0,48; Reuters beklenti anketine göre ise yüzde 0,31 idi. Yıllık enflasyon oranı ÜFE’de yüzde 2,45’e gerilemiştir.

Tablo : 33- 2012 Yılı Eylül Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları (Yüzde Değişme)

	Ağırlık (%)	Aylık		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
GENEL	100,00	0,75	1,03	6,15	9,19	6,00	9,53
Gıda ve alkolsüz içecekler	26,78	0,99	2,14	2,23	10,39	7,45	8,87
Alkollü içecekler ve tütün	5,90	0,11	0,29	-0,29	18,88	4,32	18,32
Giyim ve ayakkabı	7,22	-3,24	-2,62	6,29	7,92	5,67	8,24
Konut	16,46	0,63	0,82	5,27	12,05	4,98	10,72
Ev eşyası	6,93	0,92	0,24	8,61	8,15	5,64	10,33
Sağlık	2,40	0,03	0,05	0,35	1,83	0,58	1,04
Ulaştırma	15,15	1,92	1,65	14,10	4,96	8,21	9,41
Haberleşme	4,64	0,18	1,54	2,98	5,05	-1,58	2,72
Eğlence ve kültür	2,70	0,43	0,09	2,74	4,64	-0,54	6,36
Eğitim	2,32	1,79	-1,19	6,24	4,66	4,87	6,48
Lokanta ve oteller	5,89	1,10	1,48	8,36	9,74	8,44	8,85
Çeşitli mal ve hizmetler	3,61	2,78	2,26	20,19	8,80	9,43	15,19

Kaynak: TÜİK

Eylül ayında TÜFE’de kaydedilen yüzde 1,03 oranındaki artışta gıda ve alkolsüz içecekler sektörü fiyatlarında meydana gelen yüzde 2,14 oranında artış etkili olmuştur. Gıda ve alkolsüz içecekler sektörünün aylık enflasyona katkısı 0,56 puan olarak gerçekleşmiştir. Ulaştırma sektöründe fiyatlar yüzde 1,65 oranında artarken sektörün aylık enflasyona katkısı 0,28 puan olarak gerçekleşmiştir. Konut sektöründe ise fiyatlar 0,82 oranında artarken sektörün aylık enflasyona katkısı 0,13 puan olarak gerçekleşmiştir. TÜFE’de önemli harcama grupları itibarıyla giyim ve ayakkabı sektöründe fiyatlar yüzde 2,62 oranında azalırken (katkısı eksi 0,18 puan), lokanta ve oteller sektöründe fiyatlar yüzde 1,48 oranında (katkısı 0,08 puan) artmıştır.

Eylül ayında özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden (I) kodlu göstergede fiyatlar, aylık bazda yüzde 0,12 oranında artarken yıllık olarak artış oranı yüzde 6,68’e gerilemiştir. TCMB, 2012 yılı geri kalanında çekirdek enflasyonda yıllık bazda sınırlı bir düşüş yaşanmasını beklenmektedir.

Tablo : 34- 2012 Yılı Eylül Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerinin Gelişimi
(Yüzde Değişme)

Grup	Kapsam	Aylık		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
	TÜFE Genel	0,75	1,03	6,15	9,19	6,00	9,53
A	Mevsimlik ürünler hariç	1,29	1,05	7,79	8,39	5,73	9,60
B	İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	0,78	0,70	7,89	8,81	5,64	9,80
C	Enerji hariç	0,75	0,78	5,47	8,57	5,62	9,06
D	(B) ve (C)	0,79	0,34	7,40	8,02	5,10	9,28
E	(C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	0,81	0,81	5,91	7,81	5,72	8,37
F	(E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	0,85	0,85	6,06	7,99	5,87	8,62
G	(F) ve (B)	0,89	0,35	8,54	7,20	5,32	8,78
H	(D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	0,75	0,28	7,42	7,21	4,82	8,20
I	(C) , gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç	0,58	0,12	6,96	6,68	4,32	7,75

Kaynak: TÜİK

Eylül ayında ÜFE, yüzde 0,26 oranında artmıştır. Bu ayda; ÜFE'nin ana alt kalemleri olan tarım kesimi fiyatları yüzde 1,40 oranında, sanayi kesimi fiyatları ise yüzde 0,95 oranında artmıştır.

Sanayi sektöründe fiyatların Eylül ayındaki gelişimi incelendiğinde, sektör içinde en yüksek paya sahip olan imalat sanayi fiyatlarının 0,94 oranında arttığı görülmektedir. Bu dönemde imalat sanayi içinde en yüksek ağırlığa sahip olan kalemlerden; kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri fiyatları yüzde 2,89 oranında artarken, ana metal sanayi fiyatları ise yüzde 0,42 oranında azalmıştır. Bu dönemde elektrik gaz ve su grubu fiyatları yüzde 1,41 oranında azalmış, madencilik fiyatları ise yüzde 1,52 oranında artmıştır.

VI. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

ABD Ekonomisi

ABD'de perakende satışlar Ekim'de yüzde 0,3 ile beklentilerden hızlı düşüş kaydederken, otomotiv dışındaki çekirdek satışlar artış beklentilerine karşılık önceki aya göre değişim kaydetmedi. Ekonomistler, perakende satışların yüzde 0,2 azalmasını, çekirdek endeksin ise yüzde 0,2 yükselmesini bekliyorlardı. Daha önce yüzde 1,1 artış olarak açıklanan Eylül ayı perakende satışları yüzde 1,3 artışa, yine yüzde 1,1 arttığı açıklanan çekirdek satışlar ise yüzde 1,2 artışa revize edildi.

ABD'de üretici fiyatları Ekim'de artış beklentisine karşılık yüzde 0,2 düşüş kaydederken, gıda ve enerji fiyatlarını içermeyen çekirdek endeks de yine artış beklenirken Ekim 2010'dan bu yana en büyük düşüşü kaydederek yüzde 0,2 azaldı. Analistler Ekim'de ÜFE'nin yüzde 0,2, çekirdek endeksin yüzde 0,1 artmasını bekliyorlardı. Üretici fiyatları Eylül'de yüzde 1,1 artmış, çekirdek endeks ise değişim kaydetmemişti.

ABD'de tüketici fiyatları endeksi Ekim'de yüzde 0,1 ile beklentiler seviyesinde artarken, enerji ve gıda fiyatlarındaki değişimleri içermeyen çekirdek endeks yüzde 0,2 ile beklentilerin üzerinde yükseldi. Daha önce Eylül'de yüzde 0,6 arttığı açıklanan TÜFE ve yüzde 0,1 artan çekirdek TÜFE'de revizyon yapılmadı.

ABD'nin New York eyaletindeki üretim büyümesi verisi Kasım'da eksi 5.22 ile beklentilerin üzerinde açıklandı. Ekonomistler verinin eksi 6.70 değerini almasını bekliyorlardı. Daha önce eksi 6.16 olarak açıklanan New York Fed endeksi Ekim ayı verisinde ise revizyon yapılmadı. New York eyaletini kapsayan veri, ABD imalat sanayindeki koşullar hakkındaki en erken aylık göstergelerden birini oluşturuyor.

ABD'nin Philadelphia Fed endeksi Kasım'da -10,7'ye gerileyerek bölgede imalat sektörünün daraldığına işaret etti. Ekonomistler Ekim'de 5,7 olan endeksin 2 değerini almasını bekliyorlardı.

ABD'de dayanıklı mal siparişleri Ekim'de düşüş beklentisine karşılık değişim kaydetmedi. Uzmanlar, dayanıklı mal siparişlerinin Ekim'de yüzde 0,6 azalmasını bekliyorlardı. Daha önce yüzde 9,8 olarak açıklanan Eylül ayı dayanıklı mal siparişlerindeki artış ise yüzde 9,2'ye revize edildi.

ABD'de tüketici güven endeksi Kasım ayında 73,7'ye yükselerek beklentileri aştı ve Şubat 2008'den bu yana en yüksek değeri aldı. Analistler endeksin 73'e yükseleceğini tahmin ediyorlardı. Daha önce endeksin Ekim ayı için 72,2 olarak açıklanan seviyesi ise 73,1'e revize edildi.

Almanya'da enflasyon Kasım'da öncü veriye göre yıllık bazda yüzde 1,9 ile beklentiler seviyesinde açıklandı. Almanya'da enflasyon Ekim'de yıllık bazda nihai yüzde 2 seviyesinde açıklanmıştı.

ABD'de yeni konut satışları Ekim'de yıllık bazda 368,000 adet ile beklentilerin altında açıklandı. Analistler, yeni konut satışlarının 390,000 olmasını bekliyorlardı. Daha önce 389,000 olduğu açıklanan Eylül ayı yeni konut satışları ise 369,000'e revize edildi.

ABD Merkez Bankası (Fed), ülke ekonomisinin son haftalarda "ölçülü" bir hızla ilerlediğini ve işe alımların ılımlı seviyede sürdüğünü açıkladı. Fed tarafından hazırlanan Beige Book raporunda, imalat sektörüne ilişkin detayların belirgin bir yöne işaret etmediği ifade edildi. Fed'e bağlı 12 bölgenin beşinden gelen bilgilerde, 2013 görünümü ve yaklaşan mali uçurumun bütçede yaratacağı daralmaya ilişkin endişelerin etkili olduğu belirtildi. Raporda, "Bölgelerin çoğunda tüketici harcamaları ılımlı bir hızla arttı ve işe alım aktivitelerinde ılımlı iyileşme kaydedildiği bilgisi geldi" denildi.

ABD'de işsizlik maaş başvuruları 24 Kasım'da sona eren haftada 393,000'e geriledi ve beklentilerin üzerinde açıklandı. Analistler, ABD Çalışma Bakanlığı tarafından açıklanan işsizlik maaş başvurularının 390,000 olmasını bekliyorlardı. Önceki hafta için 410,000 olarak açıklanan işsizlik maaş başvuruları 416,000'e revize edildi.

ABD'de gayri safi yurtiçi hasılanın bu yılın üçüncü çeyreğinde kaydettiği büyüme, daha önce açıklanan yüzde 2 seviyesinden yüzde 2,7'ye revize edildi ve yüzde 2,8 olan beklentilere yakın gerçekleşti. Aynı dönemde çekirdek PCE'deki artış yüzde 1,1 ile beklentilerin hafif altında açıklandı. ABD'de GSYH'nin ikinci çeyrekte kaydettiği büyüme yüzde 1,3, çekirdek PCE'deki artış ise yüzde 1,7 olmuştu.

ABD'de sözleşmeleri imzalanan ve bekleyen konut satışları endeksi Ekim'de yüzde 5,2 ile beklentilerin üzerinde arttı. Analistler endeksin yüzde 0,8 artmasını bekliyorlardı. Endekste Eylül ayı için yüzde 0,3 olarak açıklanan artış yüzde 0,4'e revize edildi.

ABD'nin New York eyaletindeki üretim büyümesi verisi Aralık'ta eksi 8,1 ile beklentilerin altında açıklandı. Ekonomistler verinin eksi 1 değerini almasını bekliyorlardı. Daha önce eksi 5.22 olarak açıklanan New York Fed endeksi Kasım ayı verisinde ise revizyon yapılmadı. New York eyaletini kapsayan veri, ABD imalat sanayindeki koşullar hakkındaki en erken aylık göstergelerden birini oluşturuyor.

ABD'de yeni konut inşaatları Kasım'da 861,000 adet ile beklentilerin altında gerçekleşti. İnşaat ruhsatları ise 899,000 adet ile beklentilerin üzerinde açıklandı. Kasım'da yeni konut inşaatlarının 873,000, ruhsat sayısının 875,000 olması tahmin ediliyordu. Daha önce Ekim'de 894,000 adet olarak açıklanan yeni konut inşaatları 888,000'e revize edilirken 868,000 olarak açıklanan inşaat ruhsatlarında revizyon yapılmadı.

ABD'de gayri safi yurtiçi hasılanın bu yılın üçüncü çeyreğinde kaydettiği nihai büyüme, daha önce açıklanan yüzde 2,7 seviyesinden yüzde 3,1'e revize edildi ve yüzde 2,8 olan beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Aynı dönemde çekirdek PCE'deki artış yüzde 1,1 ile beklentiler seviyesinde açıklandı. ABD'de GSYH'nin ikinci çeyrekte kaydettiği büyüme yüzde 1,3, çekirdek PCE'deki artış ise yüzde 1,7 olmuştur.

ABD'de işsizlik maaş başvuruları 15 Aralık'ta sona eren haftada 361,000'e yükselerek beklentilerin üzerinde açıklandı. Analistler, ABD Çalışma Bakanlığı tarafından açıklanan işsizlik maaş başvurularının 357,000 olmasını bekliyorlardı. Önceki hafta için 343,000 olarak açıklanan işsizlik maaş başvuruları 344,000'e revize edildi.

ABD'de ikinci el konut satışları Kasım'da yıllık bazda 5.04 milyon adet ile beklentilerin üzerinde açıklandı. Uzmanlar, ikinci el konut satışlarının 4.87 milyon adet olmasını bekliyorlardı. Daha önce 4.79 milyon adet olduğu açıklanan Ekim ayı satışları 4.76 milyona revize edildi.

ABD'nin Philadelphia Fed endeksi Aralık'ta 8,1'e yükselerek bölgede imalat sektörünün büyüdüğüne işaret etti. Ekonomistler endeksin eksi 3 değerini almasını bekliyorlardı. Endeks Nisan'dan bu yana en yüksek değerini aldı.

Euro Bölgesi

Eurostat'ın verilerine göre, Euro bölgesi Eylül enflasyonu yıllık bazda nihai yüzde 2,6 ile beklentilerin altında gerçekleşti. Enerji ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki değişimleri içermeyen çekirdek endeks de yüzde 1,6 ile yine beklentilerin altında açıklandı. Analistler, enflasyonun Eylül'de nihai yüzde 2,7, çekirdek endeksteği yükselişin de yüzde 1,7 olarak gerçekleşmesini bekliyorlardı.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Portekiz'in kredi notunu 'BB+' olarak teyit etti ve görünümünü negatif olarak açıkladı. Fitch açıklamasında, not teyidinin ülkenin AB/IMF programı altında bugüne kadar kaydettiği ilerlemeyi yansıttığını, ancak artan siyasi, makroekonomik ve uygulamaya dair risklerin görünümünü negatifte kalmasına neden olduğunu belirtti.

Alman yatırımcılarının, Avrupa'nın en büyük ekonomisinin görünümüne ilişkin eğilimlerini gösteren ZEW endeksi, Kasım'da eksi 15,7'ye gerileyerek beklentilerin altında bir değer aldı. Ekonomistler, endeksin Kasım'da eksi 9,8 değerini almasını bekliyorlardı. Mannheim merkezli ZEW araştırma enstitüsünün analistler ve kurumsal yatırımcılar arasında yaptığı araştırmaya göre belirlenen eğilim endeksi Ekim'de eksi 11,5 değerini almıştı.

Euro bölgesinde sanayi üretimi Eylül'de yüzde 2,5 ile beklentilerin üzerinde düşüş kaydetti. Analistler, sanayi üretiminin Eylül'de yüzde 1,9 azalmasını bekliyorlardı. Daha önce yüzde 0,6 artış olarak açıklanan Ağustos ayı sanayi üretimi verisi yüzde 0,9 artışa revize edildi.

Fransa'da açıklanan öncü verilere göre gayri safi yurtiçi hasıla yılın üçüncü çeyreğinde değişim göstermeyeceği beklentilerine karşın yüzde 0.2 büyüdü. Daha önce ikinci çeyrekte büyüme kaydetmediği açıklanan GSYH revizyona tabi tutulan verilere göre yüzde 0,1 daraldı.

Eurostat'ın verilerine göre, euro bölgesi Ekim enflasyonu yıllık bazda nihai yüzde 2,5 ile beklentiler seviyesinde gerçekleşti. Enerji ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki değişimleri içermeyen çekirdek endeks de yüzde 1,6 ile yine beklentiler seviyesinde açıklandı.

Euro bölgesi ekonomisindeki daralma bu yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 0,1 ile beklentilerin biraz altında gerçekleşti. Eurostat'ın verilerine göre, euro bölgesinde gayri safi yurtiçi hasıla üçüncü çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre de yüzde 0.6 ile yine beklentilerin biraz gerisinde daraldı. Analistler euro bölgesinde GSYH'nin çeyreklik bazda yüzde 0,2, yıllık bazda yüzde 0,7 küçülmesini bekliyorlardı. Euro bölgesinde GSYH yılın ikinci çeyreğinde yüzde 0,2'lik daralma kaydetmemişti.

Almanya'da gayri safi yurtiçi hasıla mevsimsel etkilerden arındırılmış öncü verilere göre üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.2 ile beklentiler seviyesinde büyüme kaydetti. Almanya'da GSYH mevsimsel etkilerden arındırılmamış verilere göre ise geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 0,4 ile beklentilerin altında büyüdü. Analistler Almanya'da GSYH'nin yıllık bazda yüzde 0,8 büyümesini bekliyorlardı. Almanya'da GSYH büyümesi ikinci çeyrekte yüzde 0,3 olmuştur.

Almanya'da enflasyon Kasım'da öncü veriye göre yıllık bazda yüzde 1,9 ile beklentiler seviyesinde açıklandı. Almanya'da enflasyon Ekim'de yıllık bazda nihai yüzde 2 seviyesinde açıklanmıştı.

Almanya'da mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranı Kasım'da da yüzde 6,9'da kaldı ve beklentiler seviyesinde açıklandı. Ülkedeki toplam işsiz sayısı 5,000 artarak 2.939 milyona yükseldi. Daha önce Ekim ayı için yüzde 6.9 olarak açıklanan veride ise revizyon yapılmadı.

Almanya'da perakende satışlar Ekim'de aylık bazda yüzde 2,8 ile beklentilerin çok üzerinde azaldı. Ekonomistler, Almanya'da perakende satışların Ekim'de yüzde 0,2 azalmasını bekliyorlardı. Daha önce yüzde 1,5 olarak açıklanan Eylül ayı perakende satışlarındaki artış yüzde 0,5'e revize edildi.

Eurostat'ın öncü verilerine göre, euro bölgesinde enflasyon Kasım'da yıllık bazda yüzde 2,2'ye gerileyerek beklentilerin altında gerçekleşti. Analistler, enflasyonun Kasım'da yüzde 2,4 olarak açıklanmasını bekliyorlardı. Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) orta vadeli enflasyon hedefi yüzde 2 seviyesinde bulunuyor. Euro bölgesinde enflasyon Ekim'de yıllık bazda nihai yüzde 2,5 olarak açıklanmıştı.

Euro bölgesinde işsizlik oranı Ekim'de yüzde 11,7 ile rekor yüksek seviyeye ulaştı ve beklentiler seviyesinde açıklandı. Daha önce Eylül için yüzde 11.6 olarak açıklanan işsizlik oranında ise revizyon yapılmadı.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard&Poor's Yunanistan'ın kredi notunu "selektif temerrüt" seviyesinden B-'ye yükseltirken, not görünümünü ise durağan olarak açıkladı. Kredi notunun yükseltilmesinin temel nedeni olarak Avrupa'nın Yunanistan'ı Euro bölgesi içinde tutma çabaları gösterildi.

Münih merkezli ekonomik araştırma kuruluşu Ifo'nun verilerine göre, Alman iş dünyası eğilim endeksi Aralık'ta 102,4'e yükselerek beklentilerin de hafif üzerinde bir değer aldı. Ekonomistler, kuruluşun yaklaşık 7,000 şirket arasında yaptığı anket sonucu açıkladığı iş dünyası eğilim endeksinin Aralık'ta 102 değerini almasını bekliyorlardı. Endeksin 101.4 olarak açıklanan Kasım ayı seviyesinde ise revizyon yapılmadı.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard&Poor's Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin kredi notunu 'B'den 'CCC+'ya düşürdü ve görünümünü negatif olarak açıkladı. Güney Kıbrıs'ın

borçlarında temürrüde düşme riskinin arttığına dikkat çekilen S&P açıklamasında, başkanlık seçimlerinin Şubat 2013'te yapılmasının beklendiğini ve Troyka ile Güney Kıbrıs arasında yardım paketi üzerinde tam bir uzlaşmanın henüz sağlanmadığını da belirtti

Diğer Ülkelerde Gelişmeler

Japonya'da ekonomi bu yılın üçüncü çeyreğinde, geçen yıldan bu yana ilk kez daralma kaydetti. Ülkede Temmuz-Eylül döneminde görülen daralma, küresel büyümedeki yavaşlama ve Çin ile yaşanan gerginlikle dünyanın üçüncü büyük ekonomisinin resesyona doğru ilerlediğini gösterdi. Japonya'da açıklanan veriye göre, GSYH üçüncü çeyrekte yüzde 0,9 ile beklentiler seviyesinde daralma kaydetti. İhracatın ve özel tüketimin düştüğü Japonya'da GSYH yıllık bazda da yüzde 3,5 küçüldü.

İngiltere'de tüketici fiyatlarındaki artış Ekim'de yıllık bazda yüzde 2,7'ye yükselerek beklentilerin üzerinde açıklandı. Tüketici fiyatlarında artış aylık bazda ise, yüzde 0,1 ile beklentilerin altında gerçekleşti. İngiltere'de enflasyonun Ekim'de beş ayın en yüksek seviyesine ulaşmasında üniversite ücretleri ve gıda fiyatlarındaki artış etkili oldu. Analistler, enflasyonun Ekim'de yıllık bazda yüzde 2,3, aylık bazda da yüzde 0,2 olmasını bekliyorlardı. İngiltere'de tüketici fiyatları Eylül'de yıllık bazda yüzde 2,2, aylık bazda yüzde 0,4 artmıştı.

İngiltere'de perakende satışlar Ekim'de değişim beklenmemesine karşılık aylık bazda yüzde 0,8 düşüş kaydetti. Daha önce Eylül'de yüzde 0,6 olarak açıklanan perakende satışlardaki artış yüzde 0,5'e revize edildi.

İngiltere'de gayri safi yurtiçi hasıladaki büyüme bu yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 1 olarak teyit edildi. İngiltere'de GSYH yılın ikinci çeyreğinde yüzde 0,4'lük daralma kaydetmişti.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's Çin'in AA- olan kredi notunu teyit ederek görünümünü "durağan" olarak açıkladı.

İngiltere'de tüketici fiyatlarındaki artış Kasım'da yıllık bazda yüzde 2,7 ile Mayıs ayından bu yana en yüksek seviyede kalarak beklentilerin üzerinde açıklandı. Analistler Ekim'de de yüzde 2,7 seviyesinde olan enflasyonun yüzde 2,6'ya gerilemesini bekliyorlardı. Tüketici fiyatlarında artış aylık bazda ise yüzde 0,2 ile beklentiler seviyesinde gerçekleşti. Tüketici fiyatları Ekim'de aylık bazda yüzde 0,5 artmıştı.

İngiltere'de perakende satışlar Kasım'da artış beklentisine karşılık aylık bazda değişim kaydetmedi. Ekonomistler, perakende satışların Kasım'da yüzde 0,3 artmasını bekliyorlardı. Daha önce Ekim'de yüzde 0,8 olarak açıklanan perakende satışlardaki düşüş yüzde 0,7'ye revize edildi.